

Bakalářská práce

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra Sociální a charitativní práce

Bakalářská práce

**Letní dětské tábory pro děti vězněných rodičů v praxi Mezinárodního
vězeňského společenství**

Autor práce: Carola Lautschamová
Vedoucí práce: PhDr. Jaroslav Hála
Studijní obor: Sociální a charitativní práce
Ročník: III.
Forma studia: Prezenční

2024

Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

31. březen 2024

Carola Lautschamová

Děkuji vedoucímu bakalářské práce, PhDr. Jaroslavu Hálovi, za cenné rady, náměty a inspiraci. Dále bych ráda poděkovala Gabriele Kubátové, Žanetě Dvořáčkové a všem zaměstnancům Mezinárodního vězeňského společenství za ochotu a čas, který mi poskytli. A nakonec bych velmi ráda poděkovala PhDr. Petře Hipské za jazykovou korekturu.

OBSAH

ÚVOD.....	5
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	7
2 SOUČASNÝ STAV	7
2.1 Výkon trestu odnětí svobody citlivý k rodině jako moderní penologický trend	7
2.2 Mezinárodní vězeňské společenství.....	11
2.3 Příklady dobré praxe MVS a jejich sociální aspekty	12
3 VLASTNÍ VÝZKUM	15
3.1 Výzkumné otázky.....	15
3.2 Realizace výzkumu	15
3.3 Etika výzkumu	17
3.4 Výsledky	18
3.5 Diskuse.....	20
ZÁVĚR	37
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	38
SEZNAM ZKRATEK	40
PŘÍLOHY	41
ABSTRAKT	55
ABSTRACT.....	56

ÚVOD

*„Jen když porozumíme, probudí se v nás zájem.
Jen když se v nás probudí zájem, můžeme pomoci. Jen když pomůžeme, dočkáme se všichni
záchrany.“*

(Jane van Lawick-Goodall)

Být dítětem uvězněného rodiče je rozmanitá zkušenost, která zahrnuje spoustu překonávání překážek a kladení otázek, na které si posléze musí tento malý člověk sám najít odpovědi.

„Proč je můj rodič ve vězení“? Tuto otázku jsem si kladla malou část svého dětství a to v době, co jsem se stala jedním z těchto dětí. Když jsem měla tu možnost vybrat si právě tohle téma, neváhala jsem využít své osobní zkušenosti a svých tehdejších otázek.

Chci se ponořit do tématu co nehlouběji, jak dokážu. Když jsem při psaní této bakalářské práce měla tu možnost být součástí kempu, který je určen pro děti, jejichž rodiče jsou ve vězení, věděla jsem, že jsem na správné cestě. Být zúčastněným pozorovatelem kempu pro děti vězněných rodičů je ohromujícím pohledem na sílu lidského ducha a možnost pozitivního vlivu na životy těchto mladých lidí. Vidět tyto děti společně v kempu vytvářet neuvěřitelnou síť podpory a sounáležitosti bylo opravdu působivé. Jsou to mladí jedinci, kteří se navzájem chápou a sdílejí podobné zkušenosti. Je patrné, jak se vzájemně podněcují k růstu a podpoře. Bylo to jako vidět semínka naděje s možností klíčit v srdcích těchto dětí.

V době, kdy vězeňství nevyhnutelně zasahuje do životů nejenom samotných odsouzených, ale i jejich rodin, se otázka citlivého přístupu k rodinným vazbám stává stále naléhavější. Tato bakalářská práce se zabývá specifickým kontextem letních dětských táborů, které jsou organizovány pro potomky vězněných rodičů, a zkoumá, jak Mezinárodní vězeňské společenství (MVS) přistupuje k této problematice.

První část mé práce rozebírá výkon trestu odnětí svobody s ohledem na rodinný kontext jakožto současný moderní penologický trend. Zaměřuji se na to, jak se tato citlivost k rodině promítá do praxe a jaký nový pohled na trestní politiku s sebou přináší.

Druhá část práce se věnuje roli Mezinárodního vězeňského společenství. Prozkoumávám, jak MVS formuluje a implementuje programy, které mají za cíl posílit rodinné vazby a poskytnout podporu dětem v tomto specifickém kontextu. Zjišťuji, jaká opatření jsou přijímána a s jakými výzvami se organizace potýká při snaze zajistit lepší podmínky pro děti, které jsou zasaženy vězněním svých rodičů.

V závěru teoretické části se zaměřuji na příklady dobré praxe MVS a analyzuji jejich sociální aspekty. Přes konkrétní projekty a programy se snažím porozumět tomu,

jak MVS přispívá k humanizaci vězeňského prostředí a jakým způsobem zvyšuje sociální udržitelnost pro děti a rodiny postižené výkonem trestu odnětí svobody.

V této práci se opírám nejen o teoretické znalosti, ale také o praktické zkušenosti, které jsem získala na jednom z letních táborů v Jeseníkách, kterého jsem byla součástí. Uvádím zde, jakým způsobem organizace funguje a jakým způsobem jsou tyto tábory vedeny. Nadále zde popisuji několik dalších příkladů dobré praxe souvisejících s hnutím Mezinárodního vězeňského společenství dokazujících jeho důležitost a potřebnost pro danou cílovou skupinu. Teoretické a praktické dovednosti podkládám vlastním výzkumem, jenž je vypracován na základě rozhovorů s pracovníky dětského tábora. Otázky jsou zaměřené na organizaci a fungování tábora, jakým způsobem jsou tábory pro děti přínosné nebo otázky, které jsou zaměřené na problémy při realizaci těchto táborů. Nadále se budu zabývat identifikací nejlepších postupů a nejlepších praxí při vytváření letních táborů pro děti vězněných rodičů, a nakonec zhodnotím povědomí o problematice dětí vězněných rodičů a jejím zapojení do celkového vzdělávacího systému a systému sociálního zabezpečení.

Děti jsou velkým zrcadlem společnosti, protože odrážejí hodnoty, tradice a postoje dospělých kolem nich. Je proto důležité starat se o ně a spolu s výzvami moderního života jim poskytovat prostor pro hravost a experimentování. Děti jsou také inspirativní a mohou přinášet jiný pohled na svět a až nečekané řešení problémů. Proto je důležité jim naslouchat, respektovat jejich názory a přemýšlet, jak je můžeme zapojit do společnosti. Celkově lze říci, že děti hrají klíčovou roli v utváření společnosti a měli bychom jim poskytnout prostředí pro zdravý a šťastný život. Tato problematika je odborníky a společností velmi často opomíjená. A proto jsem velmi ráda, že mohu touto prací do tohoto tématu vnést trochu více světla.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

V souladu s názvem bakalářské práce je jejím cílem podrobná deskripce nově vznikajícího nadějného fenoménu penitenciární praxe - letních dětských táborů pro děti vězněných rodičů, jež v posledních několika letech i v České republice organizuje celosvětové křesťanské hnutí zaměřené na pomoc vězněným osobám, jejich rodinám i zaměstnancům vězeňských služeb. Nejde však o pouhý popis procesu zřizování těchto táborů, jejich vybavení a zde realizovaných činností. Důležité je rovněž zjistit, jaké problémy se v začátcích těchto celospolečensky vysoce hodnotových aktivit vyskytují, případně se pokusit navrhnout účinná optimalizační opatření.

Teoretická část práce je zpracována metodou obsahové analýzy dostupných literárních zdrojů: monografií, časopiseckých článků, vnitřních dokumentů zkoumané organizace a volného internetu (včetně zahraniční provenience).

V praktické části je proveden vlastní výzkum, jenž je možno charakterizovat jako deskriptivní případovou studii. Vedle pozorování je zde hlavní metodou sběru dat kvalitativní dotazování pomocí techniky polostrukturovaného rozhovoru (Hendl, 2016; Mišovič, 2019). Získaná data reprezentují vlastní zkušenosti respondentů (v tomto případě pracovníků a dobrovolných aktivistů osobně participujících na realizaci zkoumaného projektu) a jsou zpracována technikou otevřeného kódování a kategorizace a následně podrobena interpretativní fenomenologické analýze (Výrost et al., 2019).

2 SOUČASNÝ STAV

2.1 Výkon trestu odnětí svobody citlivý k rodině jako moderní penologický trend

V historickém kontextu penologických trendů lze sledovat fascinující evoluci přístupu společnosti k trestům a trestní politice. Ve fázi předmoderních společností převažovaly kruté a veřejné tresty, jejichž hlavním cílem bylo zastrašit jednotlivce a vytvořit dlouhodobý odstrašující efekt. Monarchie a náboženské autority zastávaly klíčovou roli v uplatňování těchto trestů, přičemž v tomto období byla kriminální spravedlnost často vnímána jako prostředek k upevnění autority vládnoucích struktur. S nástupem osvícenství v 18. a 19. století docházelo k prvním pokusům o reformu trestní politiky. „*Průkopníkem a prvním kritikem trestního systému byl anglický filozof Thomas More. Tento učenec se pozastavoval především nad nepřiměřeností některých trestů, vzhledem k společenské nebezpečnosti protiprávního jednání pachatele.*” (Kubíčková, 2013, 14)

Osvícenství také přineslo vznik prvních nápravných institucí, které se snažily o humanizaci samotného postihu. V této době vznikl takzvaný Všeobecný zákoník o zločinech a trestech vydaný Josefem II roku 1787. Tento zákoník byl ovlivněný dílem

Caesara Beccarii O zločinech a trestech. V jeho díle se objevuje myšlenka, že odstrašující účinek trestu nespočívá v jeho přísnosti (délce či způsobu výkonu), nýbrž v jeho neodvratitelnosti. (Raszková & Hoferková, 2013, 20-21)

V 20. století se v první polovině objevoval důraz na rehabilitaci a resocializaci. Alternativy k vězení, jako podmíněné tresty a probace, vznikaly s cílem poskytnout efektivnější přístup k trestání pachatelů. Klade se zde větší důraz na prevenci trestné činnosti, a to i prostřednictvím restorativní justice, která se zde začíná rozvíjet v polovině 80. let 20. století, a to nejprve v Kanadě a USA, a postupně začal pronikat i do západní Evropy. (Jochová, 2010)

„Restorativní justice zdůrazňuje, že trestný čin mění životy lidí, narušuje mezilidské vztahy, někomu vzniká újma či škoda. Při nalézání spravedlnosti restorativní přístupy směřují k naplnění potřeb oběti, převzetí odpovědnosti pachatele za následky trestného činu a k zapojení komunity.“ (Restorativní Justice, nestránkováno)

Pohlédneme-li na výkon trestu odnětí svobody v kontextu citlivosti k rodinným vazbám, otevírá se nám fascinující okno do vývoje penologických trendů v průběhu historie. Historicky bylo věznění často chápáno především jako prostředek odstranění pachatele z komunity a jeho potrestání. V té době byl důraz kladen především na jednotlivce, s minimálním zřetelem k dopadům, které mohl trest mít na rodinné vazby. Ve starších společnostech bylo věznění provázáno nejen utrpením odsouzeného, ale často se také dotýkalo jeho rodiny. Šlo nejen o finanční ztráty, ale také o společenskou stigmatizaci, které rodina čelila. S nástupem osvícenství a postupujícím vývojem společenského myšlení se však začala prosazovat idea individualizace trestů, kde se trest uplatňoval na konkrétního pachatele, nikoli na jeho blízké.

V moderním kontextu se výkon trestu odnětí svobody znovu stává předmětem pozornosti a kritické reflexe. Dnešní penologické trendy směřují k citlivějšímu přístupu k rodinám odsouzených jednotlivců. Poznání, že vězení má dalekosáhlé dopady nejen na odsouzeného, ale také na jeho rodinu, se stává klíčovým motivem pro nové přístupy v trestní politice. V průběhu 20. století a zejména po roce 2000 dochází k rozvoji politik a programů, jež mají minimalizovat negativní vlivy vězení na rodinné vztahy.

Tyto iniciativy zahrnují opatření na zachování kontaktu mezi odsouzeným a jeho rodinou, poskytování podpory pro rodiny během výkonu trestu a vytváření programů reintegrace s důrazem na udržení rodinné dynamiky. Zohledňování citlivosti k rodině v rámci výkonu trestu odnětí svobody reflektuje moderní snahu vytvořit penologický systém, který nejenže plní svoji původní funkci trestu a odčinění, ale také se aktivně zabývá sociálními důsledky pro odsouzené a jejich rodiny. Tento trend ukazuje na rostoucí uznání toho, že efektivní trestní systém by měl nejen potrestat, ale také pomoci jednotlivcům obnovit svůj život po odsouzení a současně minimalizovat negativní dopady na rodinné vazby.

V současné době lze v českém penologickém prostředí identifikovat několik klíčových trendů, ovlivňujících podobu trestní politiky a systému trestů. „*Za plnohodnotný cíl je považována reintegrace – všestranné zdravé a ovšem reálné znovuzачlenění člověka propuštěného z vězení do svobodné demokratické společnosti.*” (Hála, 2020)

Jsem přesvědčena, že tyto trendy odrážejí nejen aktuální potřeby společnosti, ale také změny ve vnímání trestů a jejich účinnosti. Prvním významným trendem je snaha o individualizaci trestů a více personalizovaný přístup k trestním sankcím.

Česká republika se snaží odchýlit od standardizovaných postupů a přistupovat k trestním případům s ohledem na konkrétní okolnosti a osobnost pachatele. Tato snaha reflektuje potřebu efektivnějšího a spravedlivějšího systému trestů.

Druhým významným trendem je posílení alternativních trestů nahrazujících či doplňujících klasické vězeňské tresty. „*Alternativním trestem rozumíme trest nespojený s odnětím svobody, který je soudce oprávněn uložit v případech, ve kterých by jinak byl pachatel odsouzen k odnětí svobody*” (Razsková & Hoferková, 2014, 143)

Snaha o dekriminalizaci a rehabilitaci pachatelů představuje výzvu k hledání nových cest, jak jim umožnit návrat do společnosti a zabránit opakování trestné činnosti. Podpora probačních a reintegračních programů je v tomto směru klíčová.

Třetím trendem je zvýšená pozornost k problematice vězeňského systému. Reformy v oblasti podmínek ve věznicích, resocializace vězňů a prevence opětovného páchaní trestné činnosti jsou na pořadu dne. Snaha o zlepšení životních podmínek ve věznicích a posílení pracovních a vzdělávacích programů vězňů představuje důležitý aspekt těchto změn. Zároveň nelze opomenout globální trendy, které ovlivňují penologickou oblast, jako je digitalizace a využívání moderních technologií při sledování a správě trestně postižených osob.

Tyto trendy přinášejí nové možnosti, ale současně kladou na společnost otázky týkající se ochrany soukromí a etických hledisek používání moderních technologií v trestním systému.

Celkově lze konstatovat, že penologické trendy v České republice směřují k humanizaci trestního systému, zdůrazňují prevenci a rehabilitaci a hledají inovativní způsoby, jak řešit trestnou činnost a její důsledky. Tyto trendy reflektují snahu přistupovat k trestním otázkám komplexněji a s ohledem na individuální potřeby pachatelů i společnosti jako celku.

Výkon trestu odnětí svobody s ohledem na citlivost k rodině se v současné době stal moderním penologickým trendem. Tento přístup klade důraz na to, že výkon trestu odnětí svobody by neměl zasahovat do práv a vztahů trestaných osob s jejich rodinami, zejména dětmi. Dříve byl výkon trestu odnětí svobody často chápán jako izolace trestané osoby od společnosti a od rodiny. Toto izolované prostředí mohlo mít však negativní dopady na rodiny, zejména na děti, které mohly trpět rozpadem rodinných

vazeb, ztrátou podpory a pocitem osamělosti. To mohlo mít za následek psychické problémy u dětí a zvýšené riziko chování vedoucího ke kriminalitě v budoucnosti. „Kvalifikované odhady nás informují o tom, že v Evropské unii žije přibližně 880 000 dětí odděleně od jednoho z rodičů v důsledku jeho uvěznění.” (Hála et al., 2017, 7) Moderní přístup penologie zdůrazňuje důležitost zachování vazeb mezi trestanými osobami a jejich rodinami, zejména dětmi. Je zcela jasné, že podpora rodiny a udržení kontaktu s rodiči může mít pozitivní vliv na začlenění a rehabilitaci trestaných osob. Podpora rodiny také může snižovat riziko recidivy po propuštění z vězení. Moderní penologické trendy v oblasti trestního práva a vězeňství se vyvíjejí na základě aktuálních výzkumů, snahy o humánnější a efektivnější trestní politiku s ohledem na změny v sociálním, kulturním a technologickém prostředí.

Některé z klíčových moderních penologických trendů zahrnují převážně rehabilitaci a reintegraci, tj. znovuzачlenění jedince do společnosti. Důležitým cílem moderního vězeňství je udržet a posilovat rodinné vazby mezi odsouzenými a jejich rodinami. To zahrnuje pravidelné návštěvy, kdy se mohou rodiny setkávat se svými blízkými ve vězení. Moderní zařízení se snaží vytvářet prostředí podporující tyto návštěvy a umožňuje jim probíhat v co nejvíce normálním a příjemném prostředí. Některá vězeňská zařízení také nabízejí programy a podporu pro rodiny trestaných osob, aby se snížil stres, kterým může rodina čelit kvůli zadržení nebo vězení člena rodiny.

Další moderní penologický trend se orientuje na telefonickou a elektronickou komunikaci. Zaměřuje se na způsoby, jakými odsouzenými mohou udržovat kontakt se svými rodinami a blízkými, pomocí telefonů a elektronických komunikačních prostředků během výkonu trestu odnětí svobody. Mnoho vězeňských zařízení umožňuje odsouzeným využívat veřejné telefony nebo speciální vězeňské telefony k volání svým rodinám. Toto opatření dává možnost udržovat odsouzeným pravidelný kontakt s rodinou, což je důležité pro jejich emoční pohodu a podporu. Vězeňská zařízení se také snaží umožnit dětem trestaných osob pravidelné návštěvy, aby se udržovaly rodinné vazby a děti mohly mít s odsouzeným rodičem kontakt.

Důležité je, že tento moderní penologický trend klade důraz na lidskost a důstojnost trestaných osob a bere v potaz potřeby a práva jejich rodin, zejména dětí. Cílem je podpořit resocializaci trestaných osob do společnosti, aby se snížilo riziko recidivy a zároveň se minimalizovaly negativní dopady trestu odnětí svobody na rodiny. Z těchto důvodů se u nás v České republice nachází instituce s názvem Mezinárodní vězeňské společenství, o které budu hovořit v následující kapitole.

2.2 Mezinárodní vězeňské společenství

Vše začalo organizací Prison Fellowship International (PFI) neboli Mezinárodní neziskovou organizací, která hraje významnou roli v oblasti trestního systému a vězeňského prostředí po celém světě. „*PFI podporuje národní ministerstva prostřednictvím programových partnerství, strategického financování, školení a vedení mezi řadou dalších služeb zaměřených na budování kapacit pro prohloubení dopadu. V oblasti restorativní justice se snaží o přijetí osvědčených postupů, které zvyšují restorativní povahu programů, se zaměřením na pachatele, jejich rodiny a jejich komunity.*” (Prison Fellowship International, nestránkováno)

V České republice existuje část této organizace, známá jako Mezinárodní vězeňské společenství v ČR. Tento subjekt se věnuje podpoře vězňů, jejich rodin a celkově přispívá k humanizaci trestního systému.

Tradice organizace PFI sahá až do roku 1976, kdy ji založil Ch. W. Colson, poradce amerického prezidenta Richarda Nixona. Colson strávil několik měsíců ve vězení po procesu tzv. Watergate a po propuštění se začal věnovat křesťanské pomoci odsouzeným (Hála et al., 2017, 22)

Tato organizace se zaměřuje na prosazování spravedlnosti, rehabilitaci vězňů a poskytování podpory těm, kteří byli postiženi trestním systémem. Organizace implementuje programy zaměřené na resocializaci vězňů, vzdělávání a dovednosti, aby pomohla jednotlivcům úspěšně se reintegrovat do společnosti po propuštění z vězení. PFI působí v mnoha zemích a spolupracuje s národními a mezinárodními partnery na celém světě. V České republice hraje Mezinárodní vězeňské společenství klíčovou roli v podpoře vězňů a jejich rodin. Spolupracuje s českými vězeňskými institucemi, vládními organizacemi a dalšími nevládními subjekty. Organizace se zaměřuje na poskytování podpory během vězení, ale také na přípravu vězňů na návrat do normálního života prostřednictvím vzdělávacích a rehabilitačních programů.

Mezinárodní vězeňské společenství zdůrazňuje potřebu humanizace trestního systému, posilování resocializace vězňů a prevenci recidivy. Náboženský aspekt je integrovaný do jejich práce, jelikož náboženství může hrát důležitou roli v procesu rehabilitace a obnovy. Celkově lze konstatovat, že tato organizace společně přináší komplexní přístup k trestním otázkám s důrazem na individuální potřeby vězňů, podporu jejich rodin a celkový přínos pro společnost. Její činnost podporuje snahu o vytváření spravedlivějšího a humánnějšího vězeňského prostředí, což přispívá k lepšímu chápání trestního systému a jeho významu v rámci společnosti.

Mezinárodní vězeňské společenství (MVS) v České republice si klade za svůj hlavní cíl poskytovat komplexní podporu vězňům a aktivně přispívat k procesu jejich rehabilitace a resocializace. Tato organizace se zaměřuje na řadu klíčových oblastí, aby

účinně naplňovala své poslání. Jedním z hlavních cílů MVS je poskytovat vězňům podporu během jejich pobytu ve vězení.

To zahrnuje různé formy psychosociální podpory a poradenství, jež mohou vězňům pomoci zvládat náročné podmínky vězeňského prostředí a zároveň se soustředit na individuální potřeby každého vězně. Rehabilitace a resocializace jsou také klíčovými prvky cílů MVS. Organizace se angažuje ve vzdělávacích programech, profesní přípravě a podpoře rozvoje dovedností, které vězni mohou využít při svém návratu do běžného života po propuštění. Tímto způsobem přispívá k procesu obnovy a integruje vězně zpět do společnosti. Dalším aspektem činnosti MVS je podpora rodin a blízkých vězňů. Poskytování informací o právech, psychosociální podpora a další formy pomoci jsou klíčovými prvky této podpory. Rodiny a blízcí často čelí výzvám v důsledku vězeňství svých příbuzných, a proto se snaží poskytnout jim potřebnou oporu. Prevence recidivy je jejím dalším důležitým cílem. Organizace se snaží minimalizovat riziko opakovaného páchání trestné činnosti pomocí programů, které vězňům pomáhají získat potřebné dovednosti a podporu k úspěšnému znovuzачlenění do společnosti po propuštění. Spolupráce s vězeňskými institucemi a vládními organizacemi je nezbytným prvkem celé strategie MVS. Tato spolupráce má za cíl zdokonalovat a inovovat vězeňské prostředí a trestní systém jako celek, přičemž se zaměřuje na dosažení co nejlepších výsledků pro všechny zúčastněné strany.

Celkově lze konstatovat, že Mezinárodní vězeňské společenství v České republice aktivně přispívá k humanizaci trestního systému, posiluje proces rehabilitace a resocializace vězňů a má pozitivní vliv na prevenci recidivy. Jeho cíle a aktivity reflektují snahu o vytvoření podpůrného prostředí, které napomáhá jednotlivcům navracet se do společnosti jako plnohodnotní členové.

2.3 Příklady dobré praxe MVS a jejich sociální aspekty

„V České republice se nachází 30-40 000 dětí, jejichž rodiče jsou ve vězení.“ (Vrbová, nestránkováno) Těmto dětem se jinak říká neviditelné oběti nebo zapomenuté děti (Pomáháme, nestránkováno) Zapomenuté děti vězněných rodičů jsou děti, které často trpí a jsou vystaveny mnoha nebezpečím, která nastávají, když jsou jejich rodiče ve vězení. Tyto děti se mohou cítit izolované a opuštěné a mohou trpět psychologickými problémy. Často musí překonat mnoho překážek, aby se jim podařilo zvládnout svůj život, a často se stávají oběťmi diskriminace a stigmatizace. Většina dětí má omezený přístup ke svým vězněným rodičům, což může být zvláště těžké pro ty, kteří mají vztah s jedním primárním opatrovníkem. Některé z těchto dětí tudíž nemohou navštěvovat své rodiče, což může být pro ně velmi traumatické. Tyto děti mohou zažívat pocity hanby, viny a stigmatu spojené s uvězněním jejich rodičů. *„Stigmatizace, šikana, popichování, nadávky – to vše zažívají děti od svého okolí. A ještě horší to bývá*

v případě, že rodič spáchal trestný čin na dítěti – děti se tak stávají “dvojími oběťmi” (Stoklásková et al., 15)

Dále se budou muset vypořádat s narušenými rodinnými vztahy a absencí rodičovské postavy v jejich životě. To může vést k pocitu opuštěnosti, nízkého sebevědomí a sociální izolace.

Kromě toho mohou tyto děti čelit finančním potížím, protože uvěznění může významně ovlivnit příjem a zdroje rodiny. „*Snížení socioekonomické úrovně je obvykle dáno tím, že většina rodičů již nemůže dále finančně podporovat svoje děti a v rodinném rozpočtu tento jeden přísun peněz značně chybí.*” (Stoklásková et al., 12)

Mohou zažívat časté stěhování nebo změny pečovatелů, což narušuje jejich školní docházku a sociální vztahy. Tyto výzvy mohou mít významný negativní dopad na duševní zdraví a studijní výsledky dětí. Například děti vězeňských rodičů jsou vystaveny vyššímu riziku deprese, úzkosti, problémů s chováním, zneužívání návykových látek a předčasného ukončení školy. Je nezbytné rozpoznat jedinečné potřeby a výzvy, jimž tato populace čelí, a poskytnout odpovídající podporu.

Tábory pro děti vězněných rodičů jsou navrženy tak, aby poskytovaly podpůrné prostředí pro děti, které mají rodiče ve vězení. Tyto děti často zažívají řadu emocionálních, sociálních a ekonomických problémů, jež jim mohou ztěžovat prosperitu.

Mezinárodní vězeňské společenství se skládá z různých projektů podporujících tuto skupinu osob. Jedním z těchto projektů je projekt s názvem „Andělský kemp“, který pořádá letní tábory právě pro tyto děti. Tyto tábory poskytují bezpečné a strukturované prostředí, kde se děti mohou spojit s jinými dětmi, které sdílejí podobné zkušenosti, a zapojit se do činností, jež podporují emocionální pohodu a osobní růst. Některé tábory nabízejí širokou škálu aktivit, včetně sportu, umění a řemesel, her a hudby. Jiní mohou mít více zaměřený program, jako jsou poradenská sezení nebo vzdělávací programy. Bez ohledu na konkrétní nabízené aktivity, je cílem těchto táborů umožnit dětem rozvíjet odolnost, budovat sebeúctu a naučit se základním životním dovednostem, které jim pomohou zvládat výzvy vyrůstání s vězněným rodičem. Poskytnutím bezpečného a podpůrného prostředí mohou tyto tábory pomoci dětem překonat potíže s rodiči ve vězení a položit základy pro lepší budoucnost.

Mezinárodní vězeňské společenství současně pořádá několik dalších projektů. Jedním z nich je například „Andělský klub“, což je volnočasový klub pro děti odsouzených rodičů. „*Děti se zde schází pravidelně jednou za týden v Brně a České Lípě. Společně se zde snaží vytvořit prostředí, kde si děti mohou společně hrát, učit se, vyrábět a taky si najít kamarády. Zároveň dětem, které nemohou za osud svých rodičů, se v klubu nabízí bezpečné prostředí pro sdílení informací a také toho, co je trápí nebo těší. Lektori a dobrovolníci se je přátelským a laskavým přístupem pokouší motivovat,*

povzbuzovat a především dávat najevo, že jim na nich záleží a že mohou v životě dokázat všechno, co si přejí.” (Vrbová, nestránkováno)

V rámci Andělského klubu také nabízí doučování dětem, které mají potíže v konkrétních předmětech ve škole. Dalším projektem, který MVS pořádá je projekt s názvem „Andělský strom”. Andělský strom je projekt, jenž má za cíl obdarovat na Vánoce děti za uvězněné rodiče a tím udržovat vzájemný vztah bývající velmi křehký.

Spolu s dárkem obdrží dítě od rodiče osobní dopis jako poselství, že na něj máma nebo táta myslí a má ho rád. Děti vězněných rodičů prožívají smutek, nejistotu a strach, často jsou šikanovány a stigmatizovány. Podle odhadů jich je u nás každý rok více než 30 000. (Vrbová, n.d.) Jsou to děti a ty si vždy zaslouží pozornost a péči. Nemohou za to, do jaké rodiny se narodily. Nemohou za chyby svých rodičů. Přestože samy nic nespáchaly, důsledky trestného činu svých rodičů nesou velmi těžce. Ježíš v Bibli říká: *„A kdo přijme jediné takové dítě v mém jménu, přijímá mě.“* (Mt 18,5) Proto se zde pokládá za přirozené, že slouží dětem vězňů, které si o pomoc samy nikdy neřeknou. Posláním vánočního dárku do takovéto rodiny ukazují Boží lásku a soucit v praxi. Společně s dárkem k nim putuje poselství, že o ně má někdo zájem, že nejsou zapomenuty a společnost je neodepsala. Jeden vánoční dárek pomáhá udržet rodinu pohromadě a přináší naději a lásku.

3 VLASTNÍ VÝZKUM

3.1 Výzkumné otázky

Nyní vstupuji do světa výzkumu, kde se nabízejí možnosti objevování nových informací a pochopení složitých jevů. S ohledem na dynamický charakter společnosti a neustálé změny, které přináší, je důležité neustále se ptát a hledat odpovědi. Proto se v této bakalářské práci zaměřím na formulaci výzkumných otázek, které budou stěžejní pro mé zkoumání.

První otázka práce směřuje k identifikaci problému. Konkrétně se budu ptát: „*S jakými problémy se pracovníci potýkají při realizaci letního tábora?*” Tato otázka by mě měla nasměrovat k pochopení kontextu a hlavních problémů, které v této oblasti vznikají. Druhou otázkou, která bude logicky následovat, je: „*Jaká řešení těchto problémů by pracovníci tábora navrhovali?*” K tomu, abych se dostala k nějakému řešení, se jako nejlepší varianta jeví kvalitativní výzkum.

3.2 Realizace výzkumu

Jak už jsem v minulé kapitole zmiňovala, rozhodla jsem se ve své práci použít kvalitativní výzkum. Ten jsem se v průběhu psaní mé bakalářské práce rozhodla využít z několika důvodů. Kvalitativní výzkum směřuje k celostnímu porozumění studovanému jevu, hledání smyslu věci a ke zkoumání prožitků. (Mišovič, 2019, 23)

Dále chci proniknout hlouběji do myšlenek, postojů a motivací lidí, jež jsou spojeni s tématem mé práce, a věřím, že prostřednictvím kvalitativního přístupu budu schopna tento cíl lépe dosáhnout než prostřednictvím čistě kvantitativních metod. Kvalitativní výzkum mi také nabízí možnost získat bohatší a hlubší porozumění zkoumaného fenoménu, a to prostřednictvím detailní analýzy nestrukturovaných dat.

Prvním krokem při využití kvalitativního přístupu je formulování výzkumných otázek. Ty jsou otevřené a umožňují respondentům vyjádřit své názory, postoje a zkušenosti. Samotný proces sběru dat byl prováděn prostřednictvím různých metod. První technikou, kterou jsem zvolila, byl polostrukturovaný rozhovor.

„*Polostrukturovaný rozhovor umožňuje koncentrovat pozornost na hlavní výzkumný zájem a naplnit požadavky vytyčené cílem a výzkumnými otázkami*” (Mišovič, 2019, 81) Zároveň se jedná o metodu sběru dat umožňující hloubkové zkoumání postojů, zkušeností a názorů respondentů na dané téma.

V kontextu letních dětských táborů pro děti vězněných rodičů v praxi Mezinárodního vězeňského společenství byl polostrukturovaný rozhovor klíčovým nástrojem pro porozumění přínosům takových táborů a výzám, které podstupují.

Tento rozhovor začal důkladným plánováním a přípravou. Nejprve jsem musela určit cílovou skupinu respondentů, což byli pracovníci a vedoucí daného tábora. Dále jsem zvolila vhodný způsob jejich oslovení.

Poté jsem vypracovala seznam otázek, které byly zaměřeny na různé aspekty letních táborů, jako je program, sociální interakce, emocionální podpora a další. Otázky byly otevřené a nestranné, aby umožnily respondentům volně sdílet své pocity a zkušenosti.

Samotný rozhovor probíhal v přátelském a důvěrném prostředí tábora za pomoci polostrukturovaného rozhovoru v závislosti na preferencích respondentů a možnostech prostředí. Během rozhovoru jsem aktivně naslouchala odpovědím respondentů, pokládala doplňující otázky a podporovala jejich otevřenost.

Důležitou součástí kvalitativního výzkumu bylo také zajištění anonymity a důvěrnosti, zejména v citlivých situacích, jako je tato. Respondenti měli jistotu, že jejich odpovědi nebudou použity proti nim a že mají možnost odmítnout odpovědět na jakoukoliv otázku, jež by se jim zdála nepříjemná.

Po skončení rozhovorů jsem provedla analýzu získaných dat, abych identifikovala hlavní témata, vzorce a zjištění. Tyto poznatky mi pomohly poskytnout důležité informace pro další vývoj a zlepšení letních dětských táborů pro děti vězněných rodičů v Mezinárodním vězeňském společenství.

Jednotlivé rozhovory jsem doslovně přepsala a připojila jsem je jako přílohu této práce (viz Příloha). V každém rozhovoru jsem zachovala hovorovou, či obecnou češtinu. V této části práce tedy neproběhla jazyková korektura, aby byla zachována autentičnost jednotlivých odpovědí na mé otázky.

Jako další metodu, kterou jsem pro výzkum zvolila, je metoda kvalitativního pozorování. „*Kvalitativní pozorování spočívá v pozorování všech relevantních jevů, přičemž si výzkumník dělá rozsáhle poznámky.*” (Hendl & Reml, 2017, 83) V kontextu výzkumu se jedná o metodu sběru dat umožňující zkoumat chování, interakce a prostředí v reálném čase. V rámci mé bakalářské práce na téma letních dětských táborů pro děti vězněných rodičů v praxi Mezinárodního vězeňského společenství jsem se rozhodla využít pozorování jako jeden ze způsobů sběru dat. Pozorování probíhalo prostřednictvím mé účasti jako pozorovatele v těchto letních táborech. Cílem bylo získat hlubší vhled do toho, jakým způsobem jsou tábory organizovány, jaké aktivity jsou poskytovány dětem vězněných rodičů a jak tyto aktivity ovlivňují jejich chování, pocity a vzájemné vztahy. Zaznamenávala jsem různé aspekty tábora, jako jsou programové aktivity, sociální interakce mezi dětmi, vztahy s vedoucími a další důležité faktory.

Klíčové bylo také pozorování prostředí tábora, jeho atmosféry a organizační struktury. Důležitou součástí pozorování bylo zachování objektivity a minimalizace jakéhokoli vlivu mé přítomnosti na děti či průběh táborových aktivit.

Celkově bylo pozorování cennou metodou sběru dat v rámci mé bakalářské práce, jež mi poskytla přímý a autentický pohled na fungování letních táborů pro děti vězněných rodičů. Díky této metodě jsem mohla získat důležité informace, které mi pomohly lépe porozumět tématu mého výzkumu a posílit význam mé práce.

Po sběru dat následuje fáze analýzy dat. „*Úkolem analýzy dat je redukce, organizace, syntéza a sumarizace informací s cílem dát získaným údajům nějaký význam a provádět úvahy podporované kvalitní evidencí.*” (Hendl & Reml, 2017, 59) Tento proces zahrnuje kódování, kategorizaci a hledání hlavních témat a vzorců v datech. Cílem je identifikovat hlavní zjištění a souvislosti mající příspěvek k mému hlubšímu porozumění zkoumaného fenoménu. Mohu tedy říct, že tato analýza mi umožnila lépe porozumět fungování letních táborů pro děti vězněných rodičů a identifikovat potenciální přínosy a výzvy spojené s tímto typem programu.

Na závěr jsem interpretovala výsledky analýzy, abych mohla vytvořit závěry podporující mé teze a přinášející nové poznatky v oblasti mého výzkumu.

3.3 Etika výzkumu

Etika výzkumu je klíčovým aspektem ve všech typech vědeckých studií, včetně bakalářských prací. Hlavní etické principy se týkají jak zkoumaných jedinců, tak i samotného výzkumníka. Tato spolupráce s daným respondentem vychází z principu jeho dobrovolnosti (Mišovič, 2019, 76)

Je tedy důležité zajistit, aby veškerý výzkum byl prováděn s ohledem na práva, důstojnost a bezpečnost všech zúčastněných osob. V případě mé bakalářské práce na téma letních dětských táborů pro děti vězněných rodičů v praxi Mezinárodního vězeňského společenství jsem dbala na dodržování etických principů.

Prvním krokem bylo získání souhlasu a podpory Mezinárodního vězeňského společenství a provozovatelů letních táborů. Tím jsem získala potřebné povolení a podporu k provádění výzkumu.

Dalším důležitým krokem bylo zajištění informovaného souhlasu od účastníků výzkumu, kteří byli zapojeni do letních táborů. Před zahájením výzkumných aktivit jsem jim poskytla veškeré informace o cílech, metodách a možných rizicích výzkumu a získala jejich souhlas s účastí.

Během průběhu výzkumu jsem dbala na zachování anonymity a důvěrnosti dat. Anonymita znamená, že ostatní čtenáři nemohou rozpoznat identitu participanta. Důvěrnost znamená, že výzkumník slíbí participantovi, že bude chránit jeho identitu. (Hendl & Reml, 2017, 62) Všechny získané informace byly zpracovávány a uchovávány s maximálním respektem k soukromí účastníků a byly použity pouze pro účely mé bakalářské práce.

Zároveň jsem dbala na to, abych minimalizovala jakékoli potenciální riziko nebo nepříjemnost pro účastníky výzkumu. Zajišťovala jsem, že všechny aktivity a interakce probíhaly v přátelském a bezpečném prostředí, které respektovalo individuální potřeby a pohodlí a zohledňovalo jejich osobní hranice.

Etika výzkumu je nepostradatelným prvkem každého vědeckého studia a je zásadním způsobem integrována do všech fází mé bakalářské práce. Díky dodržování etických principů jsem zajistila důvěryhodnost, transparentnost a integritu mého výzkumu a zároveň jsem ochránila práva a důstojnost všech zúčastněných osob.

3.4 Výsledky

V této kapitole se zaměřím na prezentaci výsledků výzkumu. Budu analyzovat a interpretovat data získaná prostřednictvím provedeného výzkumu. V této části práce se detailně zabývám tabulkami obsahujícími klíčové informace a výsledky mého bádání. Tyto tabulky obsahují kvalitativní data, která jsem získala prostřednictvím dotazování.

Tento výzkum byl prováděn na letním dětském táboře v Jeseníkách. Výzkum tvořili 3 respondenti, kteří byli pracovníky daného tábora.

Tabulka č. 1 - Pracovní pozice respondentů

respondent A	ředitelka dětských projektů MVS
respondent B	vedoucí tábora
respondent C	administrativní pracovnice

Tabulka č. 2 - Cíl tábora

respondent A	Sdílení životní situace
respondent B	Vytvoření zážitků a dodání naděje
respondent C	Vytvoření nového prostředí a pomoc pečujícím osobám

Tabulka č. 3 - Typy programů a aktivit, které jsou zde dětem nabízeny

Respondent A	Hudební a sportovní workshopy
Respondent B	Programy na rozvíjení komunikačních dovedností
Respondent C	Kreativní a výtvarné činnosti

Tabulka č. 4 - Jakým způsobem se zde vytváří bezpečné a podpůrné prostředí pro děti

Respondent A	Větší počet pracovníků a dodržování pravidel
Respondent B	Individuální přístup
Respondent C	Okamžité řešení případných konfliktů

Tabulka č. 5 - Nabízená psychosociální podpora

Respondent A	Kvalifikování pracovníci a vytvoření podpůrného prostředí
Respondent B	Krizová intervence
Respondent C	Neomezená dostupnost a schránka důvěry

Tabulka č. 6 - Dopady účasti dětí na tábore

Respondent A	Pozitivní změna chování
Respondent B	Zlepšené komunikační dovednosti
Respondent C	Správné řešení konfliktů

Tabulka č. 7 - Zajištění podpory dítěte a rodiny po ukončení tábora

Respondent A	Budování důvěry
Respondent B	Svépomocná skupina a mentoring
Respondent C	Praktická a psychosociální pomoc rodinám

Tabulka č. 8 - Problémy při realizaci letních táborů

Respondent A	administrativa ze strany rodin, finance
Respondent B	administrativa ze strany rodin, organizační problémy
Respondent C	administrativa ze strany rodin, finance

Tabulka č. 9 - Jaká řešení problémů by respondenti navrhovali

Respondent A	Větší podpora rodin, podpora státu
Respondent B	Větší podpora rodin pomocí sociálního pracovníka
Respondent C	Větší podpora rodin ze strany pracovníků

3.5 Diskuse

V diskusi mé bakalářské práce se zaměřím na hlavní zjištění a jejich význam v kontextu mého výzkumného tématu. Cílem této části je analyzovat a interpretovat dosažené výsledky a porovnat je s teoretickými rámcovými koncepty a předchozími studii.

V tabulce č. 1 můžeme vidět pracovní pozice respondentů. Respondentem A je ředitelka dětských projektů MVS, jež vede všechny dětské projekty MVS a zároveň na ně dohlíží. *„Já jsem vlastně byla na začátku těch kempů, když jsem je vedla sama. Ten první kemp jsme je dělali jako taková parta lidí a postupně každý rok nám jich přibývalo. Ted' máme i dva kempy. Jeden na Moravě, druhý v Čechách a vypracovalo se zde tolik lidí a tolik týmů, že už tady můžu tak jenom dohlížet.“*

Respondentem B je hlavní vedoucí tábora, která tento kemp organizuje. *„V rámci Mezinárodního vězeňského společenství mám ty kempy úplně na starosti, a protože jsou dva kempy tak jsem zároveň hlavním vedoucím tady toho Moravského andělského kempu.“*

Respondentem C je administrativní pracovnice, která poukazuje na význam efektivního administrativního řízení a organizace v práci s dětmi. *„Někdy řešíme nějaké případy, že dítě například vůbec nemá kartičku zdravotní pojišťovny. Musíme to s rodinou řešit, pomáhat jim v tom. Sepisují s nimi napsat nějakou žádost, nebo pomoci jim to vyřešit. Moje role je taková, že se snažím pomoci těm rodinám tuhle administrativu vyřídit.“* Dle mého názoru, správné vedení dokumentace a administrativních procesů může podpořit efektivní provoz a transparentnost v práci s dětmi a jejich rodinami.

Tabulka č. 2 pojednává o cílech letního dětského tábora. Respondentka A, ředitelka dětských projektů MVS, zdůraznila význam sdílení životní situace dětí jako klíčový cíl tábora pro děti vězněných rodičů. Tento pohled nám přináší hlubší pochopení potřeb a významu takových programů.

Tento pohled poukazuje na potřebu poskytnout dětem prostředí, kde se mohou otevřeně a bezpečně vyjadřovat o svých pocitech a zážitcích spojených s vězněním rodiče. *„Věděli jsme, že většina těch rodin jsou opravdu tak chudí, že nemají možnost, aby ty děti někde byly na táboře, tak jsme se rozhodli zkusit pro ně uspořádat tábor a rozvíjet je. A cílem vlastně mělo být nejenom to, že nemůžou být na žádném táboře, ale také aby mohly potkat i stejné děti, nebo děti, který potkalo něco podobného ve svém životě a ty jejich zkušenosti s nimi sdílet.“*

Sdílení životní situace dětí je základním aspektem vytváření podpůrného a bezpečného prostředí pro děti, které se potýkají s vězněním svých rodičů. V takových situacích mohou děti čelit mnoha emocionálním a psychickým výzvám, jako je strach, osamělost nebo stigmatizace spojená s vězněním blízkého člověka. Dle mého pohledu sdílení svých zkušeností a pocitů s ostatními dětmi v podobné situaci může dětem poskytnout pocit sounáležitosti, porozumění a podpory. Tím se může zlepšit jejich psychické zdraví a pocity sebevědomí.

Perspektiva respondentky B, hlavní vedoucí tábora, klade důraz na vytváření zážitků jako hlavní cíl tábora pro děti vězněných rodičů. Tento pohled přináší další rozměr k diskusi o účelu a významu takových programů. *„Jelikož jsme křesťanská organizace tak nechceme těm dětem vlastně dát pouze pestrý týden plný programu, který prostě budou mít jako spoustu nových zážitků ale chceme jim zároveň předat i něco víc a to nějakou naději a přinést světlo do toho jejich života a do toho, co prožívají. Protože tyhle děti toho zažívají velkou spoustu věcí, který my si třeba někdy neumíme představit.“*

Vytváření zážitků je pro děti vždy důležité, zejména v prostředí, které může být plné stresu a nejistoty. Pro děti vězněných rodičů může být tábor místem, kde mohou zažít nové dobrodružství, objevovat svět kolem sebe a budovat vzpomínky, které je doprovází celým jejich životem. Tyto zážitky mohou být pro ně zdrojem radosti, inspirace a smyslu i v obtížných chvílích, jimiž procházejí.

Kromě toho respondentka B zdůrazňuje také důležitost dodání naděje jako dalšího cíle tábora. Pro mnoho dětí v obtížných životních situacích může být naděje klíčovým prvkem, který jim pomáhá překonávat překážky a vytrvat v obtížných chvílích. Tábor může být místem, kde se děti mohou setkat s pozitivními vzory a inspirativními příběhy, které jim pomáhají věřit v lepší budoucnost a v jejich vlastní schopnosti překonat obtíže.

Celkově tedy vytváření zážitků a dodání naděje může být klíčovými cíli tábora pro děti vězněných rodičů. Tyto cíle nejen poskytují dětem příležitost k radosti

a dobrodružství, ale také jim pomáhají budovat odolnost a naději pro budoucnost, což může mít dlouhodobé pozitivní dopady na jejich životy.

Zatímco respondent C, administrativní pracovnice, vidí jako hlavní cíl tábora vytvoření nového prostředí a zároveň pomoc pečující osobě. *„Já bych řekla, že ten hlavní cíl je poskytnout jim týden v jejich životě, kdy mohou zažít něco jiného, než zažívají normálně. Často nemají doma finanční prostředky na to, aby vůbec někam vyjeli. Myslím si, že i pro ty děti je to hodně speciální. Spoustu z nich nebylo nikdy v lese, nezažilo nikdy organizovaný program. Třeba nebyly na víc dní od rodičů a takhle si zkouší být víc v kolektivu s dětmi, které jsou třeba ve stejné situaci.“*

Podle mého názoru vytváření nového prostředí je pro děti v obtížných životních situacích klíčové, protože jim poskytuje příležitost k úniku z běžných stresů a problémů, se kterými se mohou potýkat. Tábor je pro tyto děti novým prostředím, v němž mohou podnikat různé zájmové aktivity, které pro ně mohou mít pozitivní vliv. *„Mezi pozitivní zájmových aktivit patří: rozvojovost, pravidelnost, systematickosti, jejich hlubší poznání, sdílení společných emocí, prostředí důvěry, sociálního a emocionálního bezpečí.“* (Škoviera, 2021, 105)

Toto nové prostředí může dětem poskytnout nové perspektivy a možnosti, jež by mohly obohatit jejich životy a pomoci jim lépe zvládat náročné situace, jimiž procházejí.

Dále je důležité si uvědomit, že tábory pro děti vězněných rodičů nejsou jen pro děti samotné, ale také pro jejich pečující osoby. Ti mohou čelit mnoha výzvám a stresu spojenému s péčí o děti. *„Myslím si, že to také pomůže i těm rodičům, protože potřebují chodit do práce a nemají přes prázdniny žádný program, takže myslím, že i jim to uleví, že se na chvíli o ně nemusí starat. Zvláště tehdy, když pečující osoba je jen jedna.“*

Tábor může být pro tyto pečující osoby příležitostí k odpočinku, podpoře a vzájemnému sdílení zkušeností s ostatními pečujícími. Pomoc a podpora těchto pečujících osob může být klíčová pro zajištění celkového blaha a pohody dětí v obtížných životních situacích.

Z tabulky č. 3 můžeme zjistit, jaké typy programů a aktivit jsou dětem na tomto táboře nabízeny.

Respondentka A, ředitelka dětských projektů MVS, zdůrazňuje význam hudebních a sportovních workshopů. Hudební a sportovní workshopy mohou být pro děti výjimečnou příležitostí k rozvoji různých dovedností, sebevědomí a týmové spolupráce. *„Sporty tady máme každý den. Jak workshopy, ale i hromadně. Máme tady i hudební workshop. Mohou zkusit hrát na ukulele, na kytaru, prostě takové věci, který jako běžným dětem případnou normální že se k nim dostanou, ale některý z těchto dětí vlastně nemají šanci se k nim dostat, takže se snažíme, aby si mohly vyzkoušet co nejvíce věci a vidět, co všechno je, ale i v čem jsou třeba šikovni, povzbudit je, a když u někoho*

vidíme, že má fakt na něco talent a rád by v tom pokračoval, tak se domlouváme s tou pečující osobou a máme třeba možnost nějaký ten kroužek zaplatit.”

Hudební a pohybové aktivity jsou často prostředky, které pomáhají dětem vyjádřit své emoce, uvolnit stres a posilovat své tělo i mysl. Pro děti, mohou být již zmiňované aktivity zvláště důležité, protože jim mohou poskytnout prostor k odreagování a relaxaci. Tyto aktivity se dají nazvat hudebně pohybovou výchovou, jež může mít na děti kladné účinky. *„Smyslem hudebně pohybové výchovy je rozvíjet pohybové dovednosti dětí v souladu s hudbou a prostřednictvím tohoto hudebně pohybového projevu poskytnout dětem příležitost k emocionálnímu sebevyjádření, umožnit jim poznávání a ověřování hudebních zákonitostí, rozvíjet jejich kreativní schopnosti a estetické cítění, dopřát jim příležitost relaxace a vzájemné komunikace.”* (Jenčková, 2005, 9)

Zároveň si myslím, že hudebně pohybová výchova není jen o individuálním rozvoji dítěte, ale také o budování komunity a týmového ducha. Tyto aktivity totiž mohou dětem poskytnout příležitost k vytváření nových přátelství, sdílení zájmů a společného prožívání radosti ze hry a hudby. To může pomoci posílit jejich pocit sounáležitosti v obtížných chvílích a také sloužit jako prostředek k vyjádření emocí a prohloubení sociálních vazeb s ostatními účastníky. Zároveň mohou dětem pomoci rozvíjet fyzickou kondici a týmovou práci.

Respondentka B, hlavní vedoucí tábora, klade důraz na programy zaměřené na rozvoj komunikačních dovedností. Programy na rozvíjení komunikačních dovedností mohou mít na děti pozitivní dopad.

Schopnost efektivně komunikovat s ostatními lidmi je klíčovým faktorem pro budování zdravých vztahů, porozumění svým emocím a řešení konfliktů. Těmito programy mohou děti získat důležité dovednosti a nástroje, jež jim pomohou lépe porozumět svým potřebám a vyjádřit své myšlenky a pocity. *„My vlastně se snažíme ty děti rozvíjet během toho týdne tak nějak komplexně. To znamená, že máme programy, které cílí na nějaké komunikační dovednosti a postavení se problému. Komunikační schopnosti se u nich snažíme rozvíjet, aby nám byly schopný říct, co potřebují ale zároveň to vyjádřit nějakou jakoby jinou formou než jak jsou navyklý z domů. To znamená nevybuchnout, neřvat, nerozbít věci kolem sebe, ale být schopný to už jako opravdu artikulovat. A to je výsledek té dlouhodobé práce a toho vztahu. A i díky tomu, že s těma děckama jsme přes rok, může prostě vzniknout ta důvěra.”*

Komunikační programy mohou zahrnovat různé aktivity a cvičení pomáhající dětem rozvíjet verbální i neverbální komunikační dovednosti. To může zahrnovat cvičení na poslouchání, empatii, vyjadřování sebe samých a efektivní řešení konfliktů. Tyto programy mohou být prováděny formou her, skupinových diskusí a dalších interaktivních aktivit zaměřených na podporu aktivního zapojení dětí a posilování jejich komunikačních schopností.

Respondentka C, administrativní pracovnice, klade důraz na kreativní a výtvarné činnosti. Tyto aktivity poskytují dětem prostor k vyjádření svých emocí, představivosti a kreativity, což může být pro děti přínosné. Prostřednictvím uměleckých a výtvarných aktivit mohou děti nalézt prostředek k vyjádření svých pocitů a prohloubení svého sebevyjádření. *„Zrovna dneska jsme dělali z hmoty různé výrobky. Vyráběli různé náušnice, kreativní věci. Děti si zde také mohou vyzkoušet i třeba takovou věc, že si lakují nehty společně, nebo vyrábějí přáníčka a píšou dopisy svým rodičům do vězení. Máme tady korálkování a různé kreativní věci, aby si mohly vyzkoušet, co je baví.“*

Podle mého názoru, kreativní a výtvarné činnosti mohou sloužit jako prostředek k budování sebedůvěry a sebeúcty u dětí. Prostřednictvím tvorby uměleckých děl a sdílení svých prací s ostatními mohou děti získat ocenění a povzbuzení, což může posílit jejich sebevědomí a sebeúctu. Podle Kovářové výtvarné tvoření posiluje důstojnost dítěte, posiluje dobré, pozitivní vlastnosti, děti se učí toleranci a schopnosti vcítit se do pocitů druhých. (Kovářová, 2012)

Důležitým prvkem kreativních a výtvarných činností je také podpora vytváření bezpečného a podpůrného prostředí, v němž se děti mohou cítit svobodně a kreativně vyjadřovat. Jako zúčastněný pozorovatel mohu potvrdit, že vedoucí tábora a další pracovníci zde vytvářeli atmosféru důvěry a respektu, v níž se děti cítily povzbuzené k experimentování s různými formami umění a k vyjádření svého jedinečného hlasu.

Tabulka č. 4 se zaměřuje na způsob vytváření podpůrného a bezpečného prostředí pro děti na tomto kempu.

V diskusi o větším počtu pracovníků a dodržování pravidel, kterými se zabývá respondentka A, ředitelka dětských projektů MVS, lze vidět důležitý zájem o zajištění bezpečného a podpůrného prostředí pro děti vězněných rodičů. *„Máme spoustu takových rad a pravidel, které musíme všichni nějakým způsobem dodržovat, a ten počet lidí je tady proto, abychom se mohli dětem věnovat více individuálně. Ta skupinka má třeba šest, někdy sedm dětí a máme tam dva až tři vedoucí. A často bysme používali i jednoho vedoucího na jedno dítě. Hodně z dětí, který tu jsou tak mají nějaký specifický potřeby a prostě nejsou úplně zvyklý vyjít v kolektivu, nebo mají naučený určitý vzorec chování kolektivu, který nejsou úplně dobrý a třeba někdy řeší spory ne tak úplně adekvátně. A vlastně tím, že je chceme něco naučit, tak tím počtem vedoucích máme šanci.“*

První bod diskuse, větší počet pracovníků, je zásadní, pokud jde o zajištění osobního a individuálního přístupu ke každému dítěti. Čím více pracovníků je k dispozici, tím lépe mohou být potřeby a požadavky jednotlivých dětí sledovány a řešeny.

Větší počet pracovníků také umožňuje lepší dohled a kontrolu nad dětmi, což je klíčové pro udržení bezpečí a řádu v táboře. Kromě toho může větší počet pracovníků

poskytnout dětem větší podporu a pomoc při zvládání emocionálních a sociálních výzev, kterým mohou čelit.

Druhým bodem, jímž se zabývá respondentka A, je dodržování pravidel. Pravidla jsou základem pro udržení disciplíny a respektu v táboře. Dodržování pravidel poskytuje jasné a konzistentní vedení, které je klíčové pro stabilitu a plynulost provozu tábora. Kromě toho dodržování pravidel pomáhá vytvářet bezpečné a předvídatelné prostředí, v němž se děti mohou cítit svobodně a bezpečně vyjadřovat své myšlenky a pocity.

V diskusi s respondentkou A bych ráda zdůraznila, že větší počet pracovníků a dodržování pravidel by měly být, podle mého názoru, pečlivě vyváženy s individuálním přístupem k dětem. Zatímco dodržování pravidel a dostatečný počet pracovníků jsou zásadní pro udržení bezpečí a řádu v táboře, individuální přístup k dětem je klíčový pro jejich emocionální a psychickou pohodu.

Respondentka B, vedoucí tábora, klade důraz na individuální přístup. Ten je klíčovým faktorem při práci s dětmi v obtížných životních situacích. Každé dítě má své vlastní potřeby, zkušenosti a způsoby zvládání stresu, a je proto důležité, aby byl kladen důraz na individuální přístup ke každému účastníkovi. Individuální přístup klade důraz na přihlížení zvláštnostem ve schopnostech, vědomostech, dovednostech, zkušenostech, charakteru i životní situaci dětí a k jejich věkové vyspělosti a zralosti. (Smékal, 2006)

To znamená, že vedoucí tábora a další pracovníci musí být schopni rozpoznat jedinečné potřeby každého dítěte a přizpůsobit své přístupy a programy tak, aby odpovídaly těmto potřebám. *„Určitě je pro nás důležitý individuální přístup k těm dětem. To znamená, aby se tady cítili dobře. Ty děti, který sem přijíždí, bývají cestou úplně poprvé na táboře, ať už jim je jako šest, sedm nebo jsou starší a ta zkušenost je úplně pro ně nová a různě na ní reagují. A místo abychom do toho šli s tím, že jako všichni teď tady všechno musíte dělat přesně tak, jak vám hnedka řekneme, tak se snažíme dívat na to i z toho pohledu co ty děcka baví, co by chtěli a když se nechtějí účastnit programu, tak se je snažíme nějakým pozitivním způsobem namotivovat a prostě říct jim, co jim to může přinést.“*

Z mé zkušenosti jako zúčastněného pozorovatele je individuální přístup opravdu klíčovým faktorem. Během mého pozorování jsem si všimla, že každé dítě reaguje na určitou situaci jiným způsobem a má své vlastní potřeby a obavy.

Viděla jsem, že pracovníci na táboře přistupující k dětem individuálně a s empatií jsou schopni vytvořit prostředí, v němž se děti cítí respektovány a podporovány. To znamená poskytování dostatečného prostoru pro vyjádření emocí a poskytování podpory v případě potřeby. Pozorovala jsem také, že individuální přístup umožňuje pracovníkům lépe porozumět potřebám a zájmům jednotlivých dětí v rámci táborových aktivit. Například některé děti mohou preferovat více času stráveného ve skupinových aktivitách, zatímco jiní se mohou cítit pohodlněji při samostatných činnostech.

V diskusi o okamžitém řešení případných konfliktů, kterým se zabývá respondentka C, administrativní pracovnice, lze vidět důležitost rychlé a efektivní reakce na potenciální konfliktní situace v prostředí tábora pro děti vězněných rodičů. *„Když třeba nastane nějaký konflikt, nebo vyhrocená situace a tím, že vlastně ty děti často od rodičů jsou na ty konflikty zvyklejší, jsou třeba více agresivní nebo je tam i domácí násilí, tak ty děti mají tendenci řešit problémy podobně. A ty vedoucí jsou tam od toho, aby jim vytvořili prostředí, kde to nepotlačí, ale třeba si je vezmou stranou, nechají je trochu uklidnit, zeptají se jich, proč se tohle stalo, jestli je to v pořádku, jak se cítí. Nebereme každý výkřik, křičení, nebo třeba nějaké nadávky, že je to chyba toho dítěte, protože často je to jediný chování, který ono zná, ale spíše ho vezmeme stranou a zajímá nás, proč takhle mluví a snažíme se mu nabídnout nějaký alternativní řešení. Že může přijít za námi, že nemusí na to reagovat. Takže si myslím, že hlavně to podpůrné prostředí vytvářejí tím, že ty konflikty řešíme a že se s těma dětma o tom bavíme a automaticky nepředpokládáme, že jsou špatní, že to dělají schválně. Ale naopak si je bereme stejně a chápeme, že to často není těma dětma, ale tím prostředím, kde vyrostli a neznají třeba nějaký jiný způsob, jak to vyjádřit.“*

Konflikty mohou vzniknout z mnoha různých důvodů, včetně osobních neshod, rozdílných názorů, soutěživosti mezi dětmi nebo nejasností v pravidlech. *„Pokud konflikt neumíme nebo nechceme řešit, dostává se do své emocionální roviny a projevuje se jako vypjatý spor. Dochází ke všem jeho negativním projevům, hádkám, křiku, pláči, útokům apod.“* (Svobodová, 2021, 3)

Proto si myslím, že okamžité řešení konfliktů je klíčové pro udržení klidného a harmonického prostředí v táboře. Rychlá reakce na tyto situace je zásadní, aby se zabránilo jejich eskalaci a minimalizovaly se tak negativní dopady na ostatní účastníky.

Důležitou součástí okamžitého řešení konfliktů je schopnost efektivní komunikace a mediace ze strany vedoucích tábora a dalších pracovníků. *„Mediace je založena na komplexním pohledu na člověka a svět, ve kterém žije. Vidí svět, který si vzájemně vytváříme ve vzájemné interakci, a rozhovor považuje za prostředek k hledání, nalézání a vytváření nových společných významů a projevů.“* (Šišková, 2016, 15)

Vedoucí tábora by měli být vybaveni dovednostmi a znalostmi potřebnými k identifikaci a řešení konfliktů s ohledem na individuální potřeby a situace jednotlivých dětí. Důležité je také vytvořit bezpečné a podpůrné prostředí, ve kterém se děti cítí volně a důvěřují vedoucím při řešení svých problémů.

Tabulka č. 5 pojednává o tom, zda-li je na tomto táboře poskytována dětem psychosociální podpora, a pokud ano, tak jakým způsobem.

V diskusi o nabízené psychosociální podpoře, již se zabývá respondent A, je klíčovým prvkem zdůraznění potřeby kvalifikovaných pracovníků a vytvoření podpůrného prostředí pro poskytování této podpory dětem v táboře pro děti vězněných rodičů.

Kvalifikovaní pracovníci jsou zásadní pro efektivní poskytování psychosociální podpory dětem, které se potýkají s náročnými životními situacemi. Kvalifikace pracovníků zahrnuje nejen odborné znalosti v oblasti psychologie a sociální práce, ale také dovednosti v komunikaci, empatii a schopnost pracovat s emocemi dětí v náročných situacích. Pracovníci by měli být schopni vytvořit bezpečné a podpůrné prostředí, v němž se děti mohou cítit svobodně a bezpečně vyjadřovat své myšlenky a pocity.

„Máme zde psychologa. Já jsem třeba speciální pedagog a jsou tady i další speciální pedagogové, pak jsou tady hodně studenti, kteří mají právě nějaký obor sociální, nebo speciální pedagogika, nebo psychologii, ale na kempu neděláme žádnou terapii. Krizové intervence poskytujeme jen velmi zřídka. Ale spíš víme, jak vytvořit to bezpečný prostředí, co dělat a nedělat a jsme asi v něčem možná někdy trochu mírnější, než na jiných kempech, kde se prostě některý věci tvrdě trestají, anebo jsou zakázány. Chceme jim nabízet jiný alternativy a ukazovat jim, že to jde i nějakým způsobem jinak, ale zároveň prostě jsou z nějakého prostředí.“

Nebereme na kemp děti, který mají nějaký větší problémy, že by zrovna procházeli nějakým akutním traumatem, nebo měli vyloženě nějaký psychiatrický diagnózy, který nejsou třeba nějak kompenzovaný lékařem. O ně nejsme schopni se postarat, ani tady v průběhu kempu nechceme je i do těch věcí šroubat, abychom ty děti nějak nerozebrali, protože některý ty věci, co oni zažili, jsou opravdu hodně traumatický a nebylo by to dobrý. Zatím se nám tady nestalo, že by byla potřeba nějaká psychoterapeutická intervence.“

Vytvoření podpůrného prostředí je klíčovým prvkem pro úspěšné poskytování psychosociální podpory. Podpůrné prostředí zahrnuje vytvoření atmosféry důvěry a respektu mezi pracovníky a dětmi, v níž se děti cítí povzbuzené k otevřené komunikaci a sdílení svých zkušeností. Pracovníci by měli být schopni vytvářet bezpečný prostor pro děti, ve kterém se mohou cítit svobodně a mohou vyjadřovat své pocity a potřeby.

V diskusi o nabízené psychosociální podpoře, již se zabývá respondent B, se zdůrazňuje krizová intervence jako klíčový prvek péče o děti v táboře pro děti vězněných rodičů. *„Co tady určitě děláme, tak jsou nějaké krizové intervence, kdy s těma dětma řešíme právě ten aktuální problém, který se vyskytne. Pokud si všimneme něčeho, co si myslíme, že by bylo dobré řešit i dál po kempu tak to většinou té pečující osobě se snažíme nějakým způsobem doporučit.“*

Krizová intervence je krátkodobý a intenzivní zásah během krizové situace. Má omezený časový rámec a dosah. Jeho cílem není kompletně vyřešit situaci jedince, ale spíše stabilizovat ho, posílit jeho schopnost řešit krizi a případně mu ukázat další účinné zdroje pomoci. (Špatenková, 2017)

Dle mého názoru, je krizová intervence nezbytnou součástí poskytování psychosociální podpory, zejména v prostředí, kde se děti mohou potýkat s emocionálními nároky a stresujícími situacemi. Pracovníci tábora musí být připraveni reagovat na různé krizové situace, jako jsou například nečekané události, konflikty mezi dětmi nebo projevy emočního stresu u účastníků.

V diskusi s respondentem B je důležité zdůraznit, že krizová intervence by měla být plánována a prováděna systematicky a s ohledem na individuální potřeby dětí. Pracovníci tábora by měli být školeni v identifikaci příznaků krize a rychlém a efektivním zasahování. Důležité je také vytvořit prostředí, v němž se děti cítí bezpečně a důvěřují pracovníkům, kteří jsou schopni jim poskytnout podporu v obtížných situacích.

V diskusi o nabízené psychosociální podpoře, již se zabývá respondent C, je zdůrazněna důležitost neomezené dostupnosti a existence schránky důvěry pro děti v táboře pro děti vězněných rodičů. *„Děti mají možnost kdykoliv za kýmkoliv přijít. Často se to snažíme i opakovat. Někdy je k tomu vybízíme i ve skupince, že se jich zeptáme, pokud chtějí. Pokud ne, řekneme, že mohou za námi přijít i po programu. Máme tady i schránku důvěry. Snažíme se vytvořit prostor pro to, aby se mohli kdykoliv vyjádřit.“*

Neomezená dostupnost znamená, že děti mají možnost kdykoliv za kýmkoliv přijít a vyhledat pomoc nebo podporu, když se cítí potřebné. Tato dostupnost může být klíčová pro děti, jež se mohou potýkat s různými emocionálními nebo sociálními obtížemi, a mohou potřebovat někoho, kdo je vyslechne a porozumí jim.

Existence schránky důvěry je dalším důležitým prvkem poskytujícím dětem bezpečné místo, kam se mohou obrátit, pokud mají obavy nebo se chtějí podělit o své problémy. Schránka důvěry může sloužit jako anonymní možnost pro děti, které se cítí nejisté nebo stydí své problémy sdělit osobně, a umožňuje jim vyjádřit své myšlenky a pocity bez obav z odsudku nebo trestu.

V diskusi s respondentem C je důležité zdůraznit, že neomezená dostupnost a existence schránky důvěry jsou základními prvky, které poskytují dětem pocit bezpečí, podpory a respektu. Tyto prvky by měly být aktivně propagovány a podporovány ve všech částech tábora, aby se děti cítily povzbuzené k vyhledání pomoci a podpory, když ji potřebují.

Tabulka č. 6 pojednává o dopadech účasti dětí na tomto táboře.

V diskusi o dopadech účasti dětí na táboře, kterým se zabývá respondent A, je zdůrazněna pozitivní změna chování jako jeden z hlavních vlivů, jež tábor může mít na děti vězněných rodičů. *„Většina pečujících osob, rodičů nám říká, že když ty jejich děti přijedou z kempu, tak že jsou hodně jiný. Že jde vidět, že to nějak na ně zapůsobilo, že to něco prostě s nimi udělalo, ale my vidíme, že postupem času se to vytrácí a že ten jeden týden není tak silnej, aby prostě tím vydržel. Že by potřebovali víc podnětů, že by*

potřebovali víc podpory, aby třeba některý věci, který se tady naučily, ať třeba jakoby dovednostní, anebo právě i třeba ty vztahový. A když se vrátí do toho svého prostředí, kde už všechno funguje nějak jinak, tak se musí zase zaběhnout do toho svého prostředí a fungovat zase tak jak fungují.”

Ze slov respondentky A můžeme odvodit, že pozitivní změna chování projevující se během účasti dětí na táborech, může být dočasná a omezená. Po návratu do domácího prostředí se mohou děti opět setkat se stejnými vlivy a podmínkami, jež předtím ovlivňovaly jejich chování negativně. Tento návrat může způsobit, že pozitivní změny dosažené během pobytu v táboře, budou postupně oslabovat a děti se mohou vrátit k dřívějším vzorcům chování.

V diskusi je důležité uznat tento fakt a zvážit možnosti, jak maximalizovat trvanlivost pozitivní změny chování. To může zahrnovat poskytnutí nástrojů a dovedností dětem, které jim pomohou zvládat obtížné situace i po návratu domů. Důležitá je také podpora ze strany rodiny, školy a komunity, jež může poskytnout kontinuální podporu a prostředí pro udržení pozitivních změn.

Je také důležité se zaměřit na posilování resilience dětí, což znamená schopnost přizpůsobit se a odolat stresu a nepříznivým životním podmínkám. Tato schopnost může být rozvíjena během účasti v táboře a může být klíčovým faktorem pro udržení pozitivních změn chování i po návratu domů.

V diskusi o zlepšených komunikačních dovednostech dětí v důsledku účasti na táboře pro děti vězněných rodičů, kterou zmiňuje respondentka B, se otevírá prostor k reflektování trvanlivosti těchto změn a jejich využití v budoucnosti. *„Ty dlouhodobé dopady se odhadují, bych řekla, ne úplně jednoduše. Máme děti, který s námi jezdí nejen na kempy, ale pokud jsou z Brna nebo potom z České Lípy, tak chodí i do klubu, který se jmenuje Andělský klub, který se schází jednou týdně. Je to volnočasová aktivita, která na to vlastně navazuje a ty děti, když to srovnám s těma dětma tady v tom prostředí, tady v těch 48 dětech a vidím ty děti, který s námi třeba jezděj, ale nemáme s nimi přes rok ten kontakt a ty děti, se kterými pracujeme i přes rok, tak tam ten rozdíl je, protože nejenom že je tam vlastně navázaný to pouto a ten vztah a důvěra, ale zároveň je tam prostě i to, že je jako líp známe a víc víme jak s nimi pracovat a zároveň přes celý rok v těch aktivitách dále pokračujeme dál. A většinou hodně to právě stojí na těch komunikačních schopnostech těch dětí, který se snažíme rozvíjet, aby nám byly schopný říct, co potřebují ale zároveň to vyjádřit nějakou jakoby jinou formou než jsou navyklý z domů. To znamená nevybuchnout, neřvat, nerozbít věci kolem sebe, ale být schopný to už jako opravdu artikulovat. A to je výsledek té dlouhodobé práce a i toho vztahu.”*

Zlepšení komunikačních dovedností u dětí je zjevně jedním z významných pozitivních dopadů účasti na takovém táboře. Během pobytu v takovém prostředí mají děti příležitost komunikovat s různými lidmi, navazovat nová přátelství a učit se

spolupracovat v týmu. Tyto interakce mohou posílit jejich schopnost vyjadřovat své myšlenky a pocity, naslouchat druhým a vyjádřit se s respektem k druhým.

Je však důležité si uvědomit, že zlepšené komunikační dovednosti mohou být dočasné, pokud nedojde k jejich pravidelnému cvičení a používání i po návratu domů. Dále je vhodné se zaměřit na posílení sebeúcty dětí v jejich komunikačních schopnostech. Děti mající pocit, že jsou schopné komunikovat efektivně a respektovat druhé, budou pravděpodobněji pokračovat v rozvoji svých komunikačních dovedností i po návratu do jejich domácího prostředí.

Respondentka C popisuje zlepšení schopnosti správného řešení konfliktů u dětí v rámci této zkušenosti. *„Ty dlouhodobé dopady asi můžeme sledovat jen u některých dětí, protože některým se věnujeme už několik let a zároveň nejsou jenom na tom kempu, ale máme i takový klub přes rok, na který dochází. A u těch vidíme hodně velkou změnu v tom naučení na to, jak reagují na nás, na to, že už jim vlastně záleží i na tom osobním vztahu, takže potom se chtějí víc účastnit toho programu a chtějí tam být s náma a spoustu s těch dětí nějakým způsobem chytá řešení těch konfliktů. Už mají naučená nějaká pravidla, ví jak za vedoucím chodit a nějakým způsobem tam ty konflikty nevnikají tak často.“*

Správné řešení konfliktů je klíčovou dovedností mající široký dopad na sociální interakce a mezilidské vztahy. Účast dětí na táborech může poskytnout prostředí, kde se děti učí konstruktivně řešit konflikty a komunikovat efektivně ve stresujících situacích.

Během mých pozorování a interakcí s dětmi na táborech jsem si všimla, že prostředí tábora poskytuje bezpečný prostor pro vyjádření emocí a názorů. Děti se cítí povzbuzené a podporované, aby sdílely své pocity a potřeby s ostatními, což je klíčové pro konstruktivní řešení konfliktů.

Pracovníci tábora jsou k dispozici pro poskytnutí pomoci a vedení, a pomáhají dětem porozumět způsobům, jak efektivně komunikovat a hledat vzájemně přijatelná řešení.

V rámci diskuse bych ráda podpořila další rozvoj programů zaměřujících se na rozvoj dovedností správného řešení konfliktů. Myslím si, že je důležité poskytnout dětem dostatek příležitostí k praxi těchto dovedností nejen během tábora, ale i v jejich běžném životě. To může zahrnovat vytváření her nebo aktivit simulujících konfliktní situace a umožňujících dětem procvičovat své dovednosti řešení problémů.

Rovněž je důležité posilovat spolupráci mezi rodinou a táborem, aby se dovednosti, které děti získají během tábora, mohly rozvíjet i po návratu domů. Rodiče a opatrovníci by měli být informováni o strategiích a postupech, jež jsou v táborech využívány k řešení konfliktů, aby mohli podpořit děti v používání těchto dovedností i v jejich domácím prostředí.

Celkově se domnívám, že účast dětí na táborech pro vězněné rodiče může mít pozitivní dopady na jejich schopnost správně řešit konflikty. Důležité je však nejen

poskytnout dětem příležitosti k rozvoji těchto dovedností, ale také je podporovat a motivovat k jejich pravidelnému používání i po návratu do jejich domácího prostředí.

Z tabulky č. 7 můžeme zjistit, jakým způsobem probíhá zajištění podpory dítěte a rodiny po ukončení tábora. Zajištění podpory dítěte a rodiny po ukončení tábora je klíčovým prvkem pro udržení pozitivních změn a přínosů, které dítě získalo během své účasti.

Dle respondentky A je budování důvěry jedním z nejdůležitějších aspektů této podpory. „*Tam hodně záleží na tom, kde ta rodina bydlí a jestli je někde, kde vlastně my máme lidi, kteří by se jim mohli věnovat. Tak momentálně je to Brno, Česká Lípa, Praha a my se snažíme brát i vedoucí z různých míst republiky, kde třeba máme ty děti, kteří jdou na kemp, aby mohly něco vytvořit společně, nebo mohli víc pomoci tý rodině. U některých rodin to funguje velmi dobře, spolupracují, naučili se, že nejsme sociálka, protože hodně z nich se bojí sociálky, a když si k nám vybudují důvěru, tak pak ta spolupráce je hodně dobrá a hlavně viděj, nebo říkají, že vidí ty dopady na ty svoje děti a že je prostě k nám rádi pustí a že jsou rádi, když u nás jsou.*”

Z mého pohledu je důležité, aby podpora dítěte a rodiny po ukončení tábora byla individualizovaná a přizpůsobená konkrétním potřebám a situaci každého jednotlivce. To znamená, že pracovníci tábora by měli aktivně komunikovat s rodinami a dětmi, poskytovat jim prostor pro vyjádření svých potřeb a obav a společně hledat způsoby, jak je nejlépe podpořit v dalším procesu přizpůsobení se životu po návratu z tábora.

Budování důvěry zahrnuje také poskytování nepřetržité podpory a dostupnost pracovníků tábora pro děti a rodiny i po skončení tábora. Důvěra v tom, že je někdo k dispozici pro poskytnutí pomoci a podpory, může být pro děti a rodiny klíčová při překonávání překážek a přizpůsobování se novým situacím.

Dle respondentky B je zajištěna podpora dítěte a rodiny po skončení tábora pomocí svépomocné skupiny a mentoringu. „*Pro ty pečující osoby máme svépomocnou skupinu, která se setkává jednou měsíčně. Nabízíme jim je a voláme jim vždycky a nabízíme, aby přišli. A zároveň to teda jako není stažený jenom na ty, kteří mají dítě na Andělském kempu, nabízíme to i jiným rodinám, ale jako primárně těmto, protože chceme pracovat s celou tou rodinou ideálně a potom v rámci toho klubíku, my jsme s těma rodinami každý den, teda každý týden v nějakým kontaktu. My jim voláme, kdy ty děti mají přijít a tak dále a zároveň poskytujeme mentoring pečujícím osobám. To znamená individuální mentoring, kdy mentor je v kontaktu s tou pečující osobou. Ptá se, jak se mají, co prožívají, jak jim můžeme pomoci. A právě většinou skrz ty děti se nejlíp dostáváme do tý rodiny.*”

Dle mého názoru, svépomocná skupina a mentoring jsou neocenitelnými nástroji poskytování podpory účastníkům tábora. Svépomocné skupiny poskytují prostor pro sdílení zkušeností, vzájemnou podporu a vytváření společenství mezi účastníky, kteří

procházejí podobnými životními situacemi. Jsou to místa, kde se děti i jejich rodiny mohou otevřeně vyjadřovat, sdílet své emoce a hledat společné řešení.

Mentoring pak poskytuje individuální podporu a osobní přístup k účastníkům. Pomocí mentorského vztahu mohou účastníkům nabídnout individuální poradenství, motivaci a inspiraci k dosahování jejich cílů a překonávání překážek.

Dle slov respondentky C je pro zajištění podpory dítěte a rodiny po ukončení tábora důležitá praktická pomoc. *„S těma rodima, se kterýma pracujeme, se pokoušíme vyvážit nějakou praktickou pomoc. Takže snažíme se jim pomoci třeba potravinovými bankama, nebo pokud potřebují nějaké to oblečení, občas nějak finančně. Myslím si, že ve chvíli, kdy v té rodině dojde k nějaké té praktické pomoci a je zajištěna jedna oblast, tak pak se můžeme soustředit na tu druhou a myslím, že pak to jde i od toho rodiče k tomu dítěti.“*

Potravinové banky jsou cenným zdrojem podpory pro rodiny, které se mohou potýkat s finančními obtížemi po návratu z tábora. Poskytují základní potraviny a pomáhají snižovat tlak na rodinný rozpočet, což může být pro mnoho rodin klíčové v období, kdy se snaží znovu začlenit do každodenního života.

Podpora v oblasti oblečení je také důležitým faktorem. Mnoho rodin se může potýkat s nedostatkem oblečení pro své děti nebo pro sebe samotné, a proto je důležité, aby měly přístup k dostatečnému množství kvalitního oblečení, které jim umožní důstojný životní standard.

Finanční pomoc může být dalším klíčovým prvkem podpory pro rodiny po ukončení tábora. Mnoho rodin se může dostat do finančních potíží v důsledku výdajů spojených s účastí na táboře, a proto je důležité poskytnout jim podporu, která jim umožní vyrovnat se s těmito náklady a zamezit finančním obtížím v budoucnosti.

V tabulce č. 8 můžeme upozorovat problémy nastávající při realizaci tohoto tábora.

Dle slov respondentky A jsou hlavní problémy při realizaci tábora spojené s administrativou ze strany rodin. Dalším problémem je získání finančních prostředků. *„Nejtěžší je asi, aby ty rodiny, který projeví ten zájem, to dotáhli, vyplnili všechny přihlášky, došli s dětmi k lékaři a měli všechny ty potvrzení a pak to dítě nějakým způsobem dopravit k místu, kde ho můžeme vyzvednout. A vlastně ty poslední dny před kempem, to je hodně náročný, protože to se pořád něco mění a často ty pečující osoby si neumí koupit lístek, neumí si vyhledat spoj, takže při tom počtu, kdy tady máme 44 dětí a 3 praktikanty, tak je to hodně logisticky náročný. Pak je asi problémem shánění peněz, protože je to všechno z daru placený.“*

A i když vlastně přispívá i ministerstvo spravedlnosti, a pak máme i větší sponzory, ale hodně z toho je od jednotlivých dárců, kteří se od nás dozví na sítích, nebo od přátel.“

Z mého pohledu jsou administrativní záležitosti ze strany rodin a finanční otázky klíčovými problémy ovlivňujícími realizaci letních dětských táborů.

Administrativa může být pro některé rodiny překážkou kvůli složitosti procesu registrace, vyplňování formulářů nebo shánění potřebných dokumentů. Je důležité najít způsoby, jak zjednodušit tento proces a zlepšit dostupnost táborů pro všechny zúčastněné rodiny.

Finanční aspekty jsou také velkou výzvou, protože náklady spojené s provozem tábora mohou být vysoké. Některé rodiny se mohou potýkat s obtížemi při hledání finančních prostředků na účast svých dětí na táboře.

Respondent B se potýká s několika problémy týkající se administrativy ze strany rodin účastníků tábora a organizačními aspekty spojené s hledáním vhodných prostor, kde by se tábor mohl uskutečnit. *„S čím se setkáváme, tak rozhodně jsou to jako klasický organizační problémy. Ať už sehnání vhodného ubytování a tady jsme vlastně druhým rokem, ale předtím jsme vždycky trošku bojovali, abysme sehnali nějakou vhodnou budovu, protože tak máme spoustu vybavení, které jako sebou musíme dovézt. Pak jsou tam různé takové jako klasický problémy právě přihlašování těch dětí protože ty rodiny, který se na ten kemp dostávají tak pocházejí primárně právě z těch sociálně vyloučených. A tam u nich bývá často problém v tom zařídit třeba i posudek lékaře, anebo to dotáhnout. Poslat ty přihlášky poštou je pro ně skoro nepřekonatelný úkol, takže to řešíme po telefonu. Těm rodinám několikrát telefonuje. Jednou v pátek před kempem jsme vyjednávali s pojišťovnou, jestli je ta holčička pojištěná, jestli s námi může jet, jestli nám vystaví potvrzení, že je pojištěná, protože neměli kartičku pojištění a pro ty lidi jít na úřad je složitý, protože s tím mohou mít negativní zkušenost.“*

Při pohledu na problémy, kterým respondent B čelí při realizaci letních táborů, se zdá, že administrativní povinnosti ze strany rodin účastníků a organizační výzvy spojené s hledáním vhodných prostor patří mezi nejzásadnější. Administrativa může být pro rodiny náročná, ať už jde o vyplňování formulářů, shromažďování dokladů nebo zajišťování plateb.

Tyto povinnosti mohou být pro ně zátěží, zvláště pokud mají jiné závazky nebo nedostatek času. To může vést k problémům s termíny registrace, nejasnostem a komplikacím, což zase může ovlivnit plynulost a kvalitu samotného tábora.

Na druhou stranu, organizační problémy spojené s nalezením vhodných prostor mohou být velmi náročné pro organizační tým. Nedostatek dostupných lokalit, které by splňovaly požadavky tábora, může omezovat možnosti a kvalitu nabízených aktivit. Hledání a zajištění takových prostor může vyžadovat nejen finanční, ale i časové a lidské zdroje. Kromě toho mohou další organizační problémy, jako je zajištění dopravy, stravování a bezpečnosti, představovat další výzvu.

Podobně jako respondent A a B, se i respondent C potýká se složitostí shromažďování potřebných administrativních dokumentů od rodin účastníků a s řešením platebních procesů. *„Myslím, že je pro nás vždycky největší problém získat fakt všechny dokumenty, které potřebujeme od všech rodin a dětí. A je to docela*

náročný, protože řešíme nějaké případy, že dítě vůbec nemá kartičku zdravotní pojišťovny. Musíme to s rodinou řešit, pomáhat jim v tom. Potřebuji s nimi napsat nějakou žádost, nebo pomoci jim to vyřešit. Zjistit, jak se to řeší. Potřebujeme od všech posudky o zdravotní způsobilosti, což je taky celkem náročné vybrat.

Taky je to třeba další finanční výdaj pro tu rodinu, takže potřebujeme vlastně třeba zjistit, jestli to, že to nedodali, není z finančních důvodů. Často ta rodina si o to nemusí říct. My jim na to v některých případech i přispíváme. Potřebujeme ale odhadnout, zda-li na to opravdu potřebují přispět, nebo jestli potřebují spíše popohnat, nebo zjistit otevírací dobu, jestli má doktorka dovolenou a vlastně pomoci jim nějakým způsobem zajistit všechny ty dokumenty, které od nich potřebujeme včas, podepsané, vyplněné se všemi informacemi. To si myslím, že je vůbec největší oříšek, aby děti mohly odjet.”

Administrativa je často časově náročná a může vyžadovat mnoho komunikace s rodiči a účastníky, abychom zajistili, že jsou všechny požadavky splněny a všechny potřebné informace jsou získány. Tyto úkoly mohou být zvláště obtížné, pokud rodiny nestíhají dodržovat termíny nebo pokud dochází k nejasnostem ohledně požadavků.

Dále se respondent C, stejně jako respondent A, potýká s finančními výzvami, které mohou omezovat naše možnosti při plánování a provádění letních táborů. Nedostatek finančních prostředků může ovlivnit naše schopnosti zajistit kvalitní prostředí a zázemí pro účastníky, zajištění kvalifikovaných instruktorů a personálu a poskytnutí dostatečných zdrojů pro různé aktivity a programy.

Tabulka č. 9 pojednává o řešení problémů, jež respondenti navrhovali.

Respondent A nabízí dvě řešení pro problémy spojené s administrativou a financemi. Jako řešení konkrétně navrhuje větší podporu rodin a podporu ze strany státu. *„Ty lidi potřebují podporu. Například přes telefon, vyplnit přihlášku. Takže se snažíme vyjít vstříc, jak nejvíc to jde, protože je pravda, že prostě babičkám je třeba 70 let, nebo někteří mají jen základní školu, někteří ani to ne. Tak pro ně je to obtížný.*

To by muselo systémově fungovat, že by někde na každém městě, maloměstě existoval někdo, za kým by mohli přijít a teoreticky by to mohl být nějaký sociální odbor, že by tam mohli přijít a že by jim pomohli třeba s těmito praktickými věcmi určitě by mohl stát dát víc financí, akorát my jsme tedy jako hodně na pomezí toho, že my neděláme sociální práci, nejsme sociální pracovníci, nejsme ani jakoby edukativní tábor, takže nespadáme ani pod ministerstvo školství, který často přidává peníze na tábory, my jsme pod ministerstvem spravedlnosti, tam ale se to všechno musí dotýkat odsouzených, takže se to přepočítává na ty odsouzené rodiče, ale my pracujeme s dětmi, který jsou venku, takže je to takový těžký říct, kam vlastně spadáme a obecně tady na to téma se těžko shánějí peníze, ale letos je to šestý ročník, co máme kempy a pokaždý se to dalo do kupy, za což jsme moc vděčný.”

Pokud jde o můj vlastní pohled na problémy administrativy ze strany rodin a finančních výzev při účasti na letních táborech, vnímám tyto otázky jako klíčové pro

realizaci tohoto tábora. Administrativní povinnosti mohou být pro rodiny zatěžující, zejména pokud mají omezený čas a zdroje. Větší podpora ze strany organizátorů tábora v podobě přehledných informačních zdrojů a snadno dostupných kanálů komunikace by mohla výrazně usnadnit proces registrace a přípravy na tábor. Tím by se zvýšila pravděpodobnost, že více rodin se rozhodne účastnit se těchto aktivit, a zároveň by se snížil stres spojený s administrativou.

Co se týče finančních výzev, podpora ze strany státu by mohla být klíčová pro zajištění dostupnosti letních táborů pro všechny děti bez ohledu na finanční situaci jejich rodin. Finanční dotace nebo granty by mohly pomoci pokrýt náklady spojené s administrativou, provozem a poskytnutím programů na táborech, což by umožnilo snížit náklady pro účastníky a zvýšit celkovou dostupnost těchto aktivit.

Je překvapivé, že respondent B navrhuje stejná řešení jako respondent A. Tedy to, co se zaměřuje na větší podporu rodin. Respondent B však navrhuje konkrétnější řešení a to pomocí sociálního pracovníka. *„Co se týká komunikace s téma rodina, tak v tom se asi liší trochu náš přístup ke klientům, než je třeba úplně běžné, protože my to s téma klientama nevzdáváme. Někdy nám pomáhá i třeba spojení se sociálním pracovníkem že třeba tu rodinu přihlásí právě sociální pracovník. Že mě kontaktuje a řekne: „Já tady mám rodinu, která by o ten projekt stála, je tam místo?“ Já řeknu jo a už se domlouvám s tím sociálním pracovníkem. Jestli je schopný ty papíry, které my máme na ten kemp rovnou vytisknout u něj a s téma rodinama je vyplnit a pak už vlastně na té rodině je jenom třeba zajít k tomu lékaři ale i v tom ten sociální pracovník může pomoci, že jako poposkočí s nimi, že je popožene, že jim zavolá, řekne: „už jste tam byla?“ a tak dále a ono zase i těm rodinám to před tím sociálním pracovníkem dodává nějaký jako plusy, takže i tohle může být řešení.“*

Z mého pohledu, je návrh respondenta B na poskytování větší podpory rodin pomocí sociálního pracovníka velmi přínosný a prozíravý. Zapojení sociálního pracovníka do procesu registrace a účasti na letních táborech může mít mnoho výhod a přínosů pro rodiny i organizátory tábora.

Sociální pracovník by mohl být klíčovým prostředníkem mezi rodinami a organizátory tábora poskytující potřebné informace, poradenství a podporu. Mohl by pomoci rodinám porozumět administrativním požadavkům, řešit případné obtíže nebo otázky týkající se účasti na táboře a pomáhat jim získat přístup k finančním prostředkům nebo dotacím, jež by jim umožnily pokrýt náklady na účast. Tímto způsobem by se snížila administrativní zátěž a finanční bariéry, které mohou bránit rodinám v účasti na letních táborech a rodiny by se cítily více podpořeny.

Respondent C navrhuje podobné řešení jako respondenti A a B. Zaměření na poskytování větší podpory rodin. Konkrétně respondent C navrhuje větší podporu rodin ze strany pracovníků letních táborů. *„O co se snažíme je vyjít těm rodinám vstříc, třeba oproti klasickým, nebo jiným táborům, kde pokud člověk neodevzdá do určitého data,*

tak to dítě nenastoupí a je tam náhradník, což máme taky nějaké náhradníky, ale snažíme se k tomu neuchylovat a snažíme se jim jít hodně naproti a někteří jsou z Brna, tak jim nabídneme, aby přišli za námi. Pomáháme jim to vyplnit s nimi, někdy nemusí některým věcem rozumět, nebo může být komunikace ta bariéra, anebo někdy dojedeme do města, kde bydlí, abychom jim pomohli to vyplnit. Takže snažíme se jim tomu jít naproti, snažíme se nebýt v tom úplně přísný.”

Podle mého pohledu, je návrh respondenta C na poskytování větší podpory rodin ze strany pracovníků letních táborů velmi důležitý a má potenciál řešit mnoho problémů spojených s administrativou a finančními výzvami.

Pracovníci tábora mají často blízký vztah k účastníkům a jejich rodinám, což je činí ideálními kandidáty pro poskytování podpory. Mohou zohlednit individuální potřeby a situace rodin a být flexibilní v poskytování informací a pomoci. Jejich přítomnost může snížit bariéry spojené s komunikací a hledáním potřebných informací, protože jsou přístupní a dostupní pro rodiče, kteří mají otázky nebo potřebují pomoc. Zároveň mohou pracovníci táborů být důležitými prostředníky mezi rodinami a různými zdroji podpory, jako jsou granty nebo finanční dotace. Mohou aktivně informovat rodiny o možnostech finanční pomoci a pomáhat jim s vyplňováním žádostí nebo formulářů, což může zvýšit pravděpodobnost, že rodiny získají potřebnou podporu.

Na závěr výzkumné části mé bakalářské práce bych ráda shrnula hlavní závěry a návrhy vyplývající z odpovědí respondentů na výzkumné otázky ohledně problémů při realizaci letních táborů pro děti vězněných rodičů a navrhovaných řešení.

Z výzkumu vyplynulo, že hlavními problémy při realizaci těchto táborů jsou administrativní záležitosti ze strany rodin, které zahrnují obtížnosti s vyřizováním potřebných formalit a financování účasti dětí na táboře. Organizační problémy byly také častým problémem, jak ukázali respondenti B a C.

Respondenti navrhovali různá řešení těchto problémů. Větší podpora rodin byla často zdůrazňována jako klíčový faktor, který by mohl pomoci snížit administrativní bariéry spojené s účastí dětí na táboře. Tato podpora by mohla zahrnovat pomoc sociálního pracovníka, jak navrhoval respondent B, nebo přímou podporu ze strany pracovníků tábora, jak naznačil respondent C. Důležitým aspektem navrhovaných řešení bylo také zapojení státu, který by mohl poskytnout finanční podporu a další formy pomoci rodinám v obtížné situaci.

ZÁVĚR

Závěr mé bakalářské práce na téma letních dětských táborů pro děti vězněných rodičů reflektuje komplexnost a důležitost tohoto nově vznikajícího fenoménu v penitenciární praxi. Organizace těchto táborů představuje významný krok směrem k poskytování podpory a péče nejen dětem, ale i jejich rodičům a zaměstnancům vězeňských služeb.

V průběhu mého výzkumu jsem nejen popsala proces zřizování a organizaci těchto táborů, ale také jsem se zaměřila na identifikaci problémů objevujících se při jejich realizaci. Administrativní obtíže ze strany rodin a nedostatek finančních prostředků se ukázaly jako hlavními problémy. Jako řešení těchto problémů pracovníci navrhovali podporu rodin a podporu ze strany státu.

Věřím, že mé zjištění a doporučení přispějí k optimalizaci procesu zřizování a provozu letních táborů pro děti vězněných rodičů. Je důležité, aby tyto tábory nejen poskytovaly podporu a péči, ale také aby se staly místem, kde děti mohou zažívat radostné a bezstarostné chvíle, a kde mohou být podporovány ve svém osobním rozvoji.

Dle mého názoru, letní dětské tábory pro děti vězněných rodičů představují mnohem více než pouhé rekreační aktivity. Je to prostředí, kde děti nacházejí mnohostrannou podporu a emocionální stabilitu, což může mít dlouhodobý pozitivní dopad na jejich životy. Během pobytu v těchto táborech mají děti možnost vytvořit si nová přátelství, získat nové dovednosti a rozvíjet své osobní schopnosti. Tato podpora je zvláště důležitá pro děti v obtížné životní situaci, které se potýkají se stigmatizací a emocionálními výzvami spojenými s vězením jejich rodičů.

Iniciativa pořádání letních táborů pro děti vězněných rodičů si zaslouží uznání a podporu, neboť má širší dopad na sociální síť a podporu pro děti v obtížné situaci. Tyto tábory nejenže poskytují dětem bezpečné a podpůrné prostředí, ale také přispívají k jejich celkovému blahobytu a rozvoji. Skrze různé aktivity a programy vedené zkušenými vedoucími a odborníky mají děti možnost poznat nové věci, získat sebedůvěru a upevnit své sociální dovednosti.

V budoucnu je důležité pokračovat v monitorování a evaluaci těchto táborů, aby se zajistilo, že plní svůj účel a poskytují optimální podporu pro děti v obtížné životní situaci. Doufám, že moje práce bude inspirací pro další výzkum a práci v oblasti podpory dětí vězněných rodičů prostřednictvím letních táborů.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Hála, J., Jánský, P., & Kubátová, G. (2017). *Výkon trestu odnětí svobody citlivý k rodině* (1. vydání ed.). Zdravotně sociální fakulta JU. 978-80-7394-628-9

Hála, J. (2020, January 31). *AUSPICIA. Vysoká škola evropských a regionálních studií*. Retrieved January 18, 2024, from https://vsers.cz/wp-content/uploads/2020/01/Auspicia_1_2020.pdf#page=44

Vrbová, J. (n.d.). *Andělský klub. Mezinárodní vězeňské společenství*. Retrieved January 18, 2024, from <https://mvs.cz/andelsky-klub/>

Vrbová, J. (n.d.). *Andělský strom. Mezinárodní vězeňské společenství*. Retrieved January 18, 2024, from <https://mvs.cz/andelsky-strom/>

Hendl, J., & Reml, J. (2017). *Metody výzkumu a evaluace. Portál*. 978-80-262-1192-1

Hendl, J. (2016). *Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace. Portál*. 978-80-262-1968-2

Mišovič, J. (2019). *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor. Slon*. 978-80-7419-285-2

Jochová, P. (2010). *Právnická fakulta Masarykovy univerzity Alternativy k trestu odnětí svobody se zaměřením na psychosociální vedení a k. IS MUNI*. Retrieved March 5, 2024, from https://is.muni.cz/th/m72ld/DP_Petra_Jochova.pdf

Kubičková, P. (2013, January 2). *PENOLOGIE*. Retrieved March 5, 2024, from <https://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/penologie.pdf>

Raszková, T., & Hoferková, S. (2013). *Kapitoly z penologie I. GAUDEAMUS*. 978-80-7435-264-5

Raszková, T., & Hoferková, S. (2014). *Kapitoly z penologie II. GAUDEAMUS*. 978-80-7435-378-9

Restorativní justice. (n.d.). *Restorativní justice – inovativní přístup k trestnímu právu*. Retrieved March 5, 2024, from <https://restorativni-justice.cz/>
<https://restorativejustice.org/who-we-are/prison-fellowship-international/>

Svobodová, Z. (2021). Konflikty ve škole. Wolters Kluwer ČR. 978-80-7676-154-4

Stoklásková, M., Sadková, T., & Melounová, Z. (n.d.). Děti jsou bez viny. Nadace Sirius. Retrieved March 14, 2024, from <https://www.nadacesirius.cz/soubory/projekty/detibezviny/Deti-jsou-bez-viny-Metodika.pdf>

Špatenková, N. (2017). Krize a krizová intervence. Grada. 978-80-247-5327-0

Smékal, V. (2006). INDIVIDUÁLNÍ PŘÍSTUP JAKO PODMÍNKA KVALITY ŽIVOTA ŽÁKŮ - Vladimír Smékal. Ped.muni.cz. Retrieved March 15, 2024, from https://www.ped.muni.cz/z21/puv/sbornik_06/pdf/032.pdf

Škoviera, A. (2021). Metody resocializační výchovy. Univerzita Pardubice. 978-80-7560-347-0

Šišková, T. (2016). Průvodce rodinnou mediací. Portál. 978-80-262-1157-0

Kovářová, I. (2012). Výtvarné činnosti jako cesta k prosociální výchově dětí ve volnočasových aktivitách. Wikipedia. Retrieved March 14, 2024, from https://theses.cz/id/jb88ak/Bakalsk_prce_Bakov_Jaromra.pdf

Jenčková, E. (2005). Hudba a pohyb ve škole. TANDEM. 80-903115-7-1

SEZNAM ZKRATEK

MVS - Mezinárodní vězeňské společenství

PFI - Prison Fellowship International

PŘÍLOHY

Příloha I: Přepis rozhovoru s respondentkou A

Kdo jste a jaká je Vaše role v Kempu?

Já vedu všechny ty dětský projekty MVS. Já jsem vlastně byla na začátku těch kempů, když jsem je vedla sama. Ten první kemp jsme je dělali jako taková parta lidí a postupně každý rok nám jich přibývalo. Teď máme i dva kempy. Jeden na Moravě, druhý v Čechách a vypracovalo se zde tolik lidí a tolik týmu, že už tady můžu tak jenom dohlížet. Máme moc šikovný lidi.

A jaký je hlavní cíl toho tábora, nebo jaký jsou přínosy pro ty děti?

Pokud znáte naše programy, které děláme. Jeden z nich je Andělský strom. Rozdáváme dárky dětem vězněných rodičů, a když jsme ho dělali, tak jsme vždycky telefonovali do rodin, což děláme pořád a ptáme se, jaký dárek by chtěli, potřebovali, co by bylo nejvhodnější pro ty děti. A v těch rozhovorech v rodinách právě člověk přichází na to, jakým stylem ty rodiny žijou. Co je trápí, co potřebují a tak dále a my jsme si říkali, že ten jeden dárek za rok, že je to hezký, pomůžeme té rodině, ale poté jsme si říkali, jestli bychom těm dětem nemohli zkusit pomoci nějak jinak a tak nás napadlo, protože jsme věděli, že většina těch rodin jsou opravdu tak chudí, že nemají možnost, aby ty děti někde byly na táboře, tak jsme se rozhodli zkusit pro ně uspořádat tábor a rozvíjet je. A cílem vlastně mělo být nejenom to, že nemůžou být na žádném táboře, ale také aby mohly potkat i stejné děti, nebo děti, který potkalo něco podobného ve svém životě.

Jaké typy těch programů nebo aktivit jsou zde dětem nabízeny?

Je to vlastně hodně podobný, jako na ostatních táborech. Máme tady různé workshopy, abychom mohli vyrábět třeba. Dneska jsme dělali z hmoty různé výrobky. Vyráběli různé náušnice, kreativní věci. Sporty tady máme každý den. Jak Workshopy, ale i hromadně. Můžou si zde vyzkoušet i třeba takovou věc, že si lakují nehty společně, nebo vyrábějí přáníčka a piší dopisy svým rodičům do vězení. Máme tady korálkování a různé kreativní věci, aby si mohly vyzkoušet, co je baví. Máme tady i hudební workshop. Mohou zkusit hrát na ukulele, nebo se naučit skládat rubikovu kostku, prostě takový věci, který jako běžným dětem případnou normální že se k nim dostanou, ale některý z těchto dětí vlastně nemají šanci se k nim dostat, také se snažíme, aby si mohly vyzkoušet co nejvíce věcí a vidět, co všechno nějak je, ale i v čem jsou třeba šikovní,

povzbudit je, a když u někoho vidíme, že má fakt na něco talent a rád by v tom nějak pokračoval, tak se domlouváme s tou pečující osobou a máme třeba možnost zaplatit nějaký ten kroužek. A ještě k tomu hlavnímu ke smyslu toho kempu, my chceme těm dětem dát zažít, že mají hodnotu a že jsou důležitý a že to, co je v životě potkalo a to, co zažívají, že to je nemusí určovat. Že prostě, hodně z těch dětí (řekla bych většina), bojuje s nějakými problémy se sebevědomím, sebepřijetím. Hodně z nich zažilo nějaké posmívání a odsuzování a nemají to v tomhle úplně jednoduchý se s tím vyrovnat. Takže ten cíl kempu hodně cílí na to posílení nějaký tý lidský důstojnosti a hodnoty a povzbuzení. Chceme, aby děti odjížděly s tím, že vědí, že jsou prostě důležitý.

Koukala jsem, že zde máte hodně vedoucích, jak se ty pracovníci či vedoucí snaží vytvořit bezpečné prostředí pro děti v kempu?

Máme spoustu takových rad a pravidel, které musíme všichni nějakým způsobem dodržovat, ale ten velký počet lidí je tady proto, abychom se mohli dětem věnovat více individuálně. Ta skupinka má třeba šest, někdy sedm dětí a máme tam dva až tři vedoucí. A často bysme používali i jednoho vedoucího na jedno dítě. Hodně z dětí, který tu jsou tak mají nějaké ADHD, nebo ADD, nějaký specifický potřeby a prostě nejsou úplně zvyklý vyjít v kolektivu, nebo mají naučený nějaký určitý vzorce chování kolektivu, který nejsou úplně dobrý a třeba jak řeší někde spory, nebo tak, tak vlastně tím, že chceme je něco je naučit, tak tím počtem vedoucích máme šanci, protože jinak mají s nima osobnější vztah, ale vlastně s nimi jsme víc. Někdy na táborech to bývá, že je nějaký program, pak jsou vedoucí někde zvlášť a tak. Ale tady se snažíme být vlastně od rána do večera s těma dětma. I když je teďka zrovna polední klid, tak nechceme, aby děti zůstaly někde sami, takže tam je ta péče nějaká a poskytnutí toho zájmu pro ty děti.

Takže vlastně nějaká psychologická podpora je zde těm dětem nabízena, případně jakým způsobem? Je zde, ve vaše týmu, psychoterapeut, či psycholog?

Máme zde psychologa. Já jsem třeba speciální pedagog a jsou tady i další speciální pedagogové, pak jsou tady hodně studenti, kteří mají právě nějaký obor sociální, nebo speciální pedagogika, nebo psychologii, ale na kempu neděláme žádnou terapii, ani žádný intervence, ani nic, kde může dojít k nějaký krizový intervenci, jen velmi zřídka, ale spíš víme, jak vytvořit to bezpečný prostředí, co dělat a nedělat a jsme asi v něčem možná někdy trochu mírnější, než na jiných kempech, kde se prostě některý věci tvrdě trestají a nebo jsou zakázány a tak... Ale tady máme třeba děti z prostředí, kde je úplně normální mluvit hodně vulgárně a rodiče tak prostě mluví doma a jsou tak zvyklý a my tady nechceme, aby mluvili vulgárně, ale zároveň, kdyby jsme měli dávat tresty, že by měli za každý sprostý slovo dřepovat, tak by se tu všichni udřepovali. Chceme jim

nabízet jiný alternativy a ukazovat jim, že to jde i nějakým způsobem jinak, ale zároveň prostě jsou z nějakého prostředí. Nebereme na kemp děti, který mají nějaký větší problémy, že by zrovna procházeli nějakým akutním traumatem, nebo měli vyloženě nějaký psychiatrický diagnózy, který nejsou třeba nějak kompenzovaný lékařem. O ně nejsme schopni se postarat, ani tady v průběhu kempu nechceme je i do těch věcí šťourat, abychom ty děti nějak nerozebrali, protože některý ty věci, co oni zažili, jsou opravdu hodně traumatický a nebylo by to dobrý. Zatím se nám tady nestalo, že by byla potřeba nějaká psychoterapeutická, nebo psychologická intervence.

Jaké jsou dlouhodobé dopady účasti dětí na těchto táborech a jaký je jejich přechod zpět do každodenního života po táboře?

My asi můžeme těžko hodnotit nějaké dlouhodobé dopady. My ty některý děti sice máme opakovaně na těch kempech, ale ten jeden týden v roce je maličko a většina pečujících osob, rodičů nám říká, že když ty jejich děti přijedou z kempu, tak že jsou hodně jiný. Že jde vidět, že to nějak na ně zapůsobilo, že to něco prostě s nimi udělalo, ale my vidíme, že postupem času se to vytrácí a že ten jeden týden není tak silnej, aby prostě tím vydržel. Že by potřebovali víc podnětů, že by potřebovali víc podpory, aby třeba některý věci, který se tady naučily, ať třeba jakoby dovednostní, anebo právě i třeba y nějaký vztahový a když se vrátí do toho svýho prostředí, kde už všechno funguje nějak jinak, tak se musí zase zaběhnou do toho svýho prostředí a fungovat zase tak jak fungují. Ale právě proto jsme založili Andělský kluby. Máme jeden v Brně a jeden v České Lípě. To je právě proto, že jsme chtěli být s těma dětma častěji v kontaktu. Takže máme týdenní setkávání a s těmi rodinami těch dětí jsme také častěji v kontaktu, víc je známe a tam už se to daří. Tam už můžeme vidět i nějaký dopad na ty děti. Můžeme vidět jakoby nějaký ten progres. Pomáháme jim se školou, s doučováním a tak. Takže tam jakoby vidíme, že se někam posouvají pomaličku. U většiny dětí můžeme vidět nějaký krátkodobý dopad, kdy oni nám vyplňují po kepu dotazník, kdy jejich rodiče, nebo pečující osoby nám dávají zpětnou vazbu. Anebo třeba i za rok, nebo v průběhu roku nám třeba na to vzpomínají. Řeknou něco k tomu, ale upřímně jako jsme realisté.

Jaký je vztah a spolupráce s rodinou, aby se zajistilo pokračování podpory a péče po ukončení tábora?

Tam hodně záleží na tom, kde ta rodina bydlí a jestli je někde, kde vlastně my máme lidi, kteří by se jim mohli věnovat. Tak momentálně je to Brno, Česká Lípa, Praha a my se snažíme brát i vedoucí z různých míst republiky, kde třeba máme ty děti, kteří jdou na kemp, aby mohly něco vytvořit společně, nebo mohli víc pomoci tý rodině.

U některých rodin to funguje velmi dobře, spolupracují, naučili se, že nejsme sociálka, protože hodně z nich se bojí sociálky, a když si k nám vybudují důvěru, tak pak ta spolupráce je hodně dobrá a hlavně viděj, nebo říkají, že vidí ty dopady na ty svoje děti a že je prostě k nám rádi pustí a že jsou rádi, když u nás jsou.

Jaké jsou výzvy či problémy, při kterých se při realizaci letních dětských táborů potýkáte?

Asi bych neřekla, že máme vyloženě nějaký problémy, které by nám bránili v tý realizaci. Co je asi možná takový, že nás to stojí hodně práce je.... My nabízíme rodinám ten Andělský kemp v momentě, kdy telefonujeme s rodinami ohledně toho Andělskýho stromu, to znamená, že vlastně už v prosinci, nebo listopadu, když tam ty děti jsou v tom věku, tak vlastně se všech ptáme, jestli by případně měli třeba zájem o Andělský kemp, takže my máme poměrně velkou databázi rodin, kterým to nabízíme. Ale co je jakoby nejtěžší je asi, aby ty rodiny, který projeví ten zájem, to dotáhli, vyplnili všechny přihlášky, došli s dětmi k lékaři a měli všechny ty potvrzení a pak to dítě nějakým způsobem dopravit k místu, kde ho můžeme vyzvednout. Takže to je asi nejnáročnější, protože některé ty rodiny, je pro ně složitý třeba jenom někam cestovat, když bydlí na malém městě, nebo někde třeba i na vesnici a nejsou zvyklý někam jezdit a nebo je v péči mají babičky, který je nejsou schopni někam dovézt, takže my se snažíme najít nějaký alternativy, kterými bychom mohli pomoci, třeba s dopravou a nebo některý nemají vůbec žádný vybavení, tak třeba pomůžeme tak, že seženeme nějaký věci, aby měli třeba batoh, do kterého by se měli sbalit, nebo nějakou tašku a tady ty logistický věci jsou asi hodně náročný oproti jiným kempům, který jsem zažila, kdy většinou to dítě rodiče zavezou na sraz, nebo na místo, tak tady je to vždycky napínavý do poslední chvílky a vlastně ty poslední dny před kempem, to je hodně náročný, protože to se pořád něco mění a často ty pečující osoby si neumí koupit lístek, neumí si vyhledat spoj, takže při tom počtu, kdy tady máme 44 dětí a 3 praktikanty, tak je to hodně logisticky náročný. Pak je asi problémem shánění peněz, protože je to všechno z daru placený. A i když vlastně přispívá i ministerstvo spravedlnosti, a pak máme i větší sponzory, ale hodně z toho je od jednotlivých dárců, kteří se od nás dozví na sítích, nebo od přátel. Takže to jsou asi takový..jako neřekla bych, že to jsou vyloženě nějaký překážky, že by jsme měli něco, co by ohrozilo to, že by ten tábor nemohl být, ale je to něco, co nás stojí dost práce

Myslíte, že existuje nějaké řešení, co se týče těch finančních prostředků, nebo i co se týče problémů podpory těch rodin v rámci dokumentů, docházky apod.?

Pokud se ptáte, zda-li by se to dalo změnit, tak to si myslím, že asi ne, protože ty lidi potřebují fakt jako podporu. Například přes telefon, vyplnit přihlášku, čteme kolonku a řekneme, co to znamená a oni řeknou “tak tam píšu tedy tohle, je to dobře? “ A tenhle datum a co to znamená?”. Takže se snažíme vyjít vstříc, jak nejvíc to jde, protože je pravda, že prostě babičkám je třeba 70 let, nebo někteří mají jen základní školu, někteří ani to ne. Tak pro ně je to obtížný. I vyznat se v dokumentu, orientovat se a nebo zjistit, že nemají kartičku pojištěnce, tak vlastně co udělat, kam zavolat, kde to zkusit, aby jsme nějaký potvrzení dostali, nebo něco takovýho a ty lidi motivovat, ale my máme dost dobrovolníků, kteří už se to naučili a kteří s tím něco dělají a úplně si nedovedu představit, že by jako se to dalo nějak změnit, protože to by muselo systémově fungovat, že by někde na každém městě, maloměstě existoval někdo, za kým by mohli přijít a teoreticky by to mohl být nějaký sociální odbor, že by tam mohli přijít a že by jim pomohli třeba s těmito praktickými věcmi, ale moc tedy nevím. Jako určitě by mohl stát dát víc financí, akorát my jsme tedy jako hodně na pomezí toho, že my neděláme sociální práci, nejsme sociální pracovníci, nejsme ani jakoby edukativní tábor, takže nespadáme ani pod ministerstvo školství, který často přidává peníze na tábory, my jsme nejvíc asi pod ministerstvem spravedlnosti, tam ale se to všechno musí dotýkat odsouzených, takže se to přepočítává na ty odsouzené rodiče, ale my pracujeme s dětma, který jsou venku, takže je to takový těžký říct, kam vlastně spadáme a obecně tady na to téma se těžko shánějí peníze, ale letos je to šestý ročník, co máme kempy a pokaždý se to dalo do kupy, za což jsme moc vděčný.

Příloha II: Přepis rozhovoru s respondentkou B

Kdo jste a jaká vaše role v tomto kempu?

Co se týká andělského kempu tak bych řekla, že mám dvě role. Trošku to komplikuju, ale v rámci Mezinárodního vězeňského společenství mám ty kempy úplně na starosti, a protože jsou dva kempy tak jsem zároveň hlavním vedoucím tady toho Moravského andělského kempu.

A jaký je hlavní cíl tohoto tábora a jaké jsou ty vlastně ty přínosy pro ty děti?

Nevím, jestli to dá říct, že máme jenom jeden jakoby cíl. Určitě je tam jakoby víc věcí. To co nás k tomu vedlo tak jsme vlastně zjistili že ty děcka, že vlastně ten náš projekt který jiný máme Andělský strom kterým vlastně děti dostávají dárky od rodičů z vězení, Takže je to sice super ale je to vlastně jedna kapka, která prostě nějakým způsobem může zapůsobit v životě toho dítěte ale že bychom rádi dělali víc a tak vznikly Andělský kempy, ale protože jsme zároveň jako křesťanská organizace tak nechceme těm dětem vlastně dát jenom jakoby pestrý týden plný programu, který prostě budou mít jako spoustu nových zážitků ale chceme jim předat v něco víc nějakou jakoby naději a přinést světlo do toho jejich života a do toho co prožívají. A o co se snažíme tady na kempu tak se snažíme, aby ty děcka vlastně měli nějaký bezpečné prostředí a mohli mluvit o tom, co prožívají, co je třeba potkalo v minulosti ale i třeba je teď aktuální, protože tyhle děti toho prožívají velkou spoustu. Věcí, který my si třeba někdy neumím představit.

Jaké typy programu programů, nebo aktivit jsou tady těm dětem nabízeny?

My vlastně se snažíme ty děcka rozvíjet během toho týdne tak nějak komplexně to znamená že máme programy, který cílí na nějaké komunikační dovednosti a postavení se problému, ale potom samozřejmě dětem nabízíme i kreativní činnosti to znamená batikování nějaký vyrábění smaltování a tak dále a potom i sportovní aktivity.

Vidím, že je zde poměrně hodně vedoucích, jak se ti vedoucí toho tábora snaží vytvořit to bezpečné, anebo podpůrné prostředí pro ty děti?

Jo určitě je pro nás důležitý individuální přístup k těm dětem. To znamená, aby se tady cítili dobře. Ty děcka, který sem přijíždí, bývají cestou úplně poprvé na táboře, ať už jim je jako šest, sedm nebo jsou starší a ta zkušenost je úplně pro ně nová a různě na ní reagují. A místo abychom do toho šli s tím, že jako všichni teď tady všechno musíte

dělat přesně tak, jak vám hnedka řekneme, tak se snažíme dívat na to i z toho pohledu co ty děcka baví, co by chtěli a když se nechtějí účastnit programu, tak se je snažíme nějakým pozitivním způsobem namotivovat a prostě říct jim, co jim to může přinést a tak dále. A taky se snažíme, aby ten přístup těch vedoucích k těm dětem byl v zásadě pozitivní. To znamená, povzbuzujeme je, motivujeme je, chválíme je, protože to je věc, kterou oni doma ne vždycky úplně zažívají. Když s nimi řešíme nějaký problém, tak si na to uděláme čas a snažíme se těch dětí zeptat, „Co ty v tuhle chvíli potřebuješ?“ „Jak ti můžu pomoci?“

Takže nějaká ta psychosociální podpora nebo psychologická podpora tady je?

Určitě.

A co se týče psychoterapeuta či psychologů? Je někdo takový v tom Vašem týmu?

Třeba terapie samotný neposkytujeme. To tady na kempu ani není moc možné, protože terapie je spíš jakoby dlouhodobý proces. Co tady určitě děláme, tak jsou nějaké krizové intervence, kdy s těma dětma řešíme právě ten aktuální problém, který se vyskytne. Pokud si všimneme něčeho, co si myslíme, že by bylo dobré řešit i dál po kempu tak to většinou té pečující osobě se snažíme nějakým způsobem doporučit. Je tady v tuhle chvíli psycholog. Nevěnuje se speciálně tomu, že by primárně musel dělat zrovna ty krizový intervence, ale s těma dětma taky pracuje. Jsou tady i studenti psychologie. A je tady i speciální pedagog a i studenti speciální pedagogiky, takže je tady jako spoustu lidí, kteří tý problematice rozumí a nějakými vhodným způsobem se snažíme vymyslet přístup k těm dětem právě tak, aby to pasovalo každému na míru

Jaké jsou dlouhodobé dopady účastí dětí na těch táborech a jaký je ten jejich přechod zpátky do toho každodenního života?

Ty dlouhodobé dopady se odhadují, bych řekla, ne úplně jednoduše. Ale u těch dětí, který s námi jezdí pravidelně a máme možnost... nebo ještě bych to rozdělila. Řekla bych, že tady máme dva až tři typy dětí. Máme tady děti, který s náma jedou jednou a třeba už podruhé z nějakého důvodu ne a tam to samozřejmě nejsme schopni sledovat.

Potom tady máme děti, který s námi jezdí výhradně na kempy a jakoby dopad toho kempu samotného jednoho můžeme sledovat z té zpětné vazby těch pečujících osob. Často nám ty pečující osoby říkají, že se ty děti vrátili jako vyměnění, nebo byly strašně nadšený nebo zažili tady něco poprvé. To ale není jako často na dlouho. Ty děti se většinou časem vrátí do těch kolejí, který mají zajatý a ovlivňuje to i jejich prostředí a to kde žijí a vlastně to jejich život. Tenhle ten kemp je vlastně takový vytržení z toho

života. A potom máme děti, který s námi jezdí nejen na kempy, ale pokud jsou z Brna nebo potom z České Lípy, tak chodí i do klubu, který se jmenuje Andělský klub, který se schází jednou týdně. Je to volnočasová aktivita, která na to vlastně navazuje a ty děti, když to srovnám s těma dětma tady v tom prostředí, tady v těch 48 dětech a vidím ty děti, který s námi třeba jezděj, ale nemáme s nimi přes rok ten kontakt a ty děti, se kterými pracujeme i přes rok, tak tam ten rozdíl je, protože nejenom že je tam vlastně navázaný to pouto a ten vztah a důvěra, ale zároveň je tam prostě i to, že je jako líp známe a víc víme jak s nimi pracovat a zároveň přes celý rok v těch aktivitách dále pokračujeme dál. A většinou hodně to právě stojí na těch komunikačních schopnostech těch dětí, který se snažíme rozvíjet, aby nám byly schopný říct, co potřebují ale zároveň to vyjádřit nějakou jakoby jinou formou než jsou navyklý z domů. To znamená nevybuchnout, neřvat, nerozbíjet věci kolem sebe, ale být schopný to už jako opravdu artikulovat. A to je výsledek té dlouhodobé práce a i toho vztahu. A i díky tomu, že s těma děčkama jsme přes rok, může prostě vzniknout ta důvěra

Jaký je ten vztah nebo ta spolupráce s tou rodinou nebo pečující osobou vlastně, aby se zajistilo to pokračování podpory toho dítěte?

Jako určitým způsobem je to hodně navázáno na tu lokalitu. To znamená, pokud v té lokalitě, kde se ta rodina nachází, máme nějakého dobrovolníka a většinou to dojde už k tomu, že ta rodina je schopná přihlásit to dítě na kemp, protože to je proces. Máme tu jakoby řadu dokumentů, co musí zařídit. Tak, když už ta rodina dojde do toho bodu, že to dítě jakoby je schopná přihlásit což pro ty naše rodiny není úplně jednoduché, tak většinou mají nějakým způsobem touhu nebo chuť pokračovat v péči. Málokdy se nám stane, že by jako klient chtěl odejít, obzvlášť pokud ty děti jsou zapojení do těch dětských projektu. A potom vlastně, my se snažíme právě v Brně, pořád to stahují na Brno, ale tam jakoby ta práce s těmi dětmi a pečujícími osobami je v tuhle chvíli nejmíc rozvinuta, tak pro ty pečující osoby máme svépomocnou skupinu, která se setkává jednou měsíčně. Nabízíme jim je a voláme jim vždycky a nabízíme, aby přišli. A zároveň to teda jako není stažený jenom na ty, kteří mají dítě na Andělském kempu, nabízíme to i jiným rodinám, ale jako primárně těmto, protože chceme pracovat s celou tou rodinou ideálně a potom v rámci toho klubíku, my jsme s těma rodinami každý den, teda každý týden v nějakým kontaktu. My jim voláme, kdy ty děti mají přijít a tak dále a zároveň poskytujeme mentoring pečujícím osobám. To znamená individuální mentoring, kdy mentor je v kontaktu s tou pečující osobou. Ptá se, jak se mají, co prožívají, jak jim můžeme pomoci. A právě většinou skrz ty děti se nejlíp dostáváme do tý rodiny.

Jaké jsou problémy, při kterých se při realizaci těch letních dětských táborů vlastně potýkáte?

Tak těch je řada. (Smích). To by se vyšlo na knížku. S čím se setkáváme, tak rozhodně jsou to jako klasický organizační problémy. Ať už sehnání vhodného ubytování a tady jsme vlastně druhým rokem, ale předtím jsme vždycky trošku bojovali, aby jsme sehnali nějakou vhodnou budovu, protože jak je tady vidět a na rozhovoru to vidět nebude, tak máme spoustu vybavení, které jako sebou musíme dovézt a nevezeme sebou jenom klasické táborové vybavení, ale mám s tebou prostě tiskárnu, protože tady ještě dotiskávat třeba kartičky pojišťovny. Máme sebou drogerii, máme s sebou i právě tamhle jako ty dobrůtky pro vedoucí protože být vedoucím tady jako na kempu je fyzicky i psychicky náročná práce a snažíme se to těm vedoucím jako zpříjemnit. To znamená dodat jim energii, takže aby tady měli jako přístup něčeho dobrého na zub a obalili si nervy a zároveň tu budovu hledáme tak, abychom byli schopni třeba oddělit holky a kluky, aby nám tady vyšli vstříc, co se týká třeba 2. večere a tak dále. Pak jsou tam různé takové jako klasický problémy právě přihlašování těch dětí protože ty rodiny, který se vlastně na ten kemp dostávají, nebo kterým ten kemp nabízíme tak pocházejí primárně právě z těch sociálně vyloučených. Nenapadají mě ty správná slova a bydlí na azylových domech a prostě jako jsou to opravdu vyloučení. A tam u nich bývá často problém v tom zařídit třeba i posudek lékaře, anebo to dotáhnout. Jako by asi strašně chtěli jet, ale vlastně jako poslat ty přihlášky poštou je pro ně prostě skoro nepřekonatelný úkol, takže to řešíme po telefonu. Těm rodinám několikrát telefonuje. Některé děti musíme bohužel nahradit, pokud na to nestačíme. Některým rodinám pomůžeme. To znamená v pátek před kempem jsme vyjednávali s pojišťovnou, jestli je ta holčička pojištěná, jestli s námi může jet, jestli nám vystaví potvrzení že je pojištěná, protože neměli kartičku pojištění a pro ty lidi, jako třeba jít na Úřad, oni toho mají strach, protože s tím mají negativní zkušenost. Takže tyhle všechny věci jsou pro ně strašně jakoby těžký. A buď jsou těžký, anebo nejsou dostatečně motivovaný, to znamená že je tam asi problém i trošku v těch dvou vztazích rodič a dítě, ale možná by jako chtěli, aby to dítě zadarmo jelo na kemp, protože kemp je zdarma pro tyhle rodiny, ale vlastně jako když se to nestane, tak se to nestane a nedochází jim ty důsledky toho, že vlastně to místo propadá a tak dále.

Jaké řešení byste navrhovala toho problému, ať už co se týče těch rodin i spolupráce s ní, anebo vlastně i to hledání toho zázemí?

To je otázka, protože, co se týká toho zázemí, tak úplně nevím, jestli mám řešení. My se snažíme jako preventivně se z toho každý rok poučit. To znamená začít hledat dostatečně brzy. Zkus si to všechno vykomunikovat, smluvně to mít ošetřený, ale

vždycky jako narazíme každý rok prostě na nějaké překážky, se kterými se musíme vyrovnat, ale nikdy se nám nestalo, že by ten kemp nedopadl. Vždycky dopadne, díky Bohu. A co se týká komunikace s těma rodina, tak v tom se asi liší trochu náš přístup ke klientům, než je třeba úplně běžné, protože my to s těma klientama nevzdáváme.

To znamená, i když já mám napsáno v přihlášce, že pokud mi nepřijdou ty přihlášky zpátky do Brna do 5.5, tak hledám náhradníka tak to tak skutečně není, protože já prostě s těma rodinama nebo nějaký pracovník, nebo náš dobrovolník to je jedno je s těma rodinama dál v kontaktu a snažíme se, skoro bych řekla ze všech sil, aby to dítě mělo šanci jet na ten tábor. Pokud je tam fakt taková překážka, že to prostě nakonec ta přihláška nedopadne a ta rodina nám to třeba odmítne tak jako nás to mrzí, ale hledáme náhradníka. Ale pokud ta možnost tam je, tak fakt dělám všechno pro to, aby to dítě mohlo jet, včetně toho obvolávání ty pojišťovny. Někdy nám pomáhá i třeba spojení se sociálním pracovníkem že třeba tu rodinu přihlásí právě sociální pracovník, že mě kontaktuje, řekne: „Já tady mám rodinu, která by o ten projekt stála, je tam místo?“ Já řeknu jo a už se domlouvám s tím sociálním pracovníkem, jestli je schopný ty papíry, které my máme na ten kemp rovnou vytisknout u něj a s těma rodinama je vyplnit a pak už vlastně na té rodině je jenom třeba zajít k tomu lékaři ale i v tom ten sociální pracovník může pomoci, že jako poposkočí s nimi, že je popožene, jsem chtěla říct. Že jim zavolá, řekne: „už jste tam byla?“ a tak dále a ono zase i těm rodinám to před tím sociálním pracovníkem dodává nějaký jako plusy, takže i tohle může být řešení.

A pak ta spolupráce je taky moc fajn ale jako nedá se říct, že bychom... tady v tom případě mě přijde, že i když jakoby vždycky to pošleme brzy, pokusíme se to nějak vymyslet, tak to jako jen procento případů selže, protože tam na ty to ty rodiny prostě nedodají a nejsou všechny rodiny lokální. To znamená kdo je z Brna tak si ho můžeme pozvat do kanceláře a tam to s ním vyplnit, ale některým rodinám to musejí poslat a tam se nám stává, že oni to mají třeba vyplněný doma, ale zajít na poštu prostě s tím nedokážou. A tam už prostě jako čekáme tak dlouho, jak nám přijde v tu chvíli rozumný a zase je to individuální. To znamená u rodiny, kterou třeba známe a víme že je tam problém, že to ale dodají tak čekáme co to jde a pak taky zvažujeme jestli prostě ještě to dítě potřebujeme abychom naplnili nějaké rozumné číslo, aby jsme prostě já nevím nepřihlásili 40 dětí a skončili s 20 na kempu, anebo jestli vlastně když to dítě nepojede, tak už mi to tolik nepohne s těma čísly, který potřebuju teoreticky.

Příloha III: Přepis rozhovoru s respondentkou C

Kdo jste a jaká je Vaše role v kempu?

Takže, já tady na kempu dělám momentálně hlavně fotografku a jsem taková ruka k programu a spíše tedy vyplňuji prázdný místa, co je potřeba.

Jaký je hlavní cíl tábora, jaké jsou přínosy pro ty děti?

Já bych řekla, že ten hlavní cíl je poskytnout jim týden v jejich životě, kdy mohou zažít něco jiného, než zažívají normálně. Často nemají doma finanční prostředky na to, aby vůbec někam vyjeli. Takže bych řekla, že ten hlavní přínos je, že vlastně vůbec na nějaký ten tábor mohou vyjet, protože většina těch dětí přes prázdniny na žádný tábor nejezdí, nejedou na žádné dovolené, nemají na to finanční prostředky. Zároveň si myslím, že to pomůže i těm rodičům, protože potřebují chodit do práce a nemají přes prázdniny žádný program, takže myslím, že i jim to uleví, že na chvíli se o ně nemusí starat. Zvláště tedy, když pečující osoba je jen jedna a myslím si, že i pro ty děti je to hodně speciální. Spoustu z nich nebylo někdy v lese, nezažilo nikdy organizovaný program. Třeba nebyly na víc dní od rodičů a takhle si zkouší být víc v kolektivu s dětmi, které jsou třeba ve stejné situaci. Nemusí se stydět za to, jaká je doma situace, mohou být více otevření.

Jaké typy programů a aktivit jsou zde dětem nabízeny?

Já bych řekla, že část je taková jako na klasickém táboře. Hrajeme hry, máme různé workshopy, máme různé aktivity, které si mohou vyzkoušet. Myslím si, že je to dost velká škála od sportovního ke kreativnímu. Běháme, hrajeme nějaký bojovky, batikujeme. Vždycky každý den máme část hudební, kde zpíváme. S dětmi vlastně i děláme Just dance, takže tancujeme. Ale myslím si, že je tu i část, kdy si mohou třeba ztišit a zamyslet. Na večer pro ně míváme nějaké třeba hlubší otázky do skupinky a snažíme se vytvořit nějaké prostředí, aby se mohli sdílet. Takže myslím si, že je tady ne nutně takový organizovaný program na sdílení se. Ale spíš nabízení a otevření prostor, aby se mohly vyjádřit.

Vidím, že zde máte poměrně dost vedoucích, jakým způsobem se oni snaží vytvořit bezpečné a podpůrné prostředí pro ty děti?

Máme zde hodně vedoucích kvůli tomu, že je to hodně speciální. Spousta těch dětí má vlastně ADHD, nebo nějakou hyperaktivitu, nebo třeba často vyžadují dost

pozornosti, než děti na klasickém táboře. A je pro nás důležité, aby ve chvíli, kdy od skupinky bude třeba odejít s dítětem vedle, tak aby třeba jeden vedoucí tam s nimi zůstal. Takže mi přijde, že je zde více vedoucích, než na klasickém táboře, aby se to všechno v pořádku pokrylo. Myslím si, že vedoucí to dělají tím, že hlavně jsou s těma dětma svoji přítomností. A přesně, když třeba nastane nějaký konflikt, nebo vyhrocená situace a tím, že vlastně ty děti často doma, rodiče jsou na ty konflikty zvyklejší, jsou třeba více agresivní nebo je tam i domácí násilí, tak ty děti mají tendenci řešit problémy podobně. A ty vedoucí jsou tam od toho, aby jim vytvořili prostředí, kde to nepotlačí, ale třeba si je vezmou stranou, nechají je trochu uklidnit, zeptají se jich, proč se tohle stalo, jestli je to v pořádku, jak se cítí. Nebereme každý výkřik, křičení, nebo třeba nějaké nadávky, že je to chyba toho dítěte, protože často je to jediný chování, který ono zná, ale spíše ho vezmeme stranou a zajímá nás, proč takhle mluví a snažíme se mu nabídnout nějaký alternativní řešení. Že může přijít za námi, že nemusí na to reagovat.

Takže si myslím, že hlavně to podpůrné prostředí vytvářejí tím, že ty konflikty řešíme a že se s těma dětma o tom bavíme a automaticky nepředpokládáme, že jsou špatní, že to dělají schválně. Ale naopak si je bereme stejně a chápeme, že to často není těma dětma, ale tím prostředím, kde vyrostli a neznají třeba nějaký jiný způsob, jak to vyjádřit.

Takže psychosociální nebo psychologická podpora pro ty děti je jim nějakým způsobem poskytována?

Určitě bych řekla, že jo. Mají možnost kdykoliv za kýmkoliv přijít. Často se to snažíme i opakovat. Někdy je k tomu vybízíme i ve skupince, že se jich zeptáme, pokud chtějí. Pokud ne, řekneme, že mohou za námi přijít i po programu, máme tady i schránku důvěry. Snažíme se vytvořit prostor pro to, aby se mohli sdílet, ale pokud nechtějí, tak nemusí. Není to primárním údělem toho kempu. Cílem je vytvořit to prostředí, pokud oni sami o to budou mít zájem.

Jaké jsou dlouhodobé dopady dětí na tom táboře a jaký je jejich přechod zpátky do toho každodenního života?

Ty dlouhodobé dopady asi můžeme sledovat jen u některých dětí, protože některým se věnujeme už několik let a zároveň nejsou jenom na tom kempu, ale máme i takový klub přes rok, na který dochází. A u těch vidíme hodně velkou změnu v tom naučení na to, jak reagují na nás, na to, že už jim vlastně záleží i na tom osobním vztahu, takže potom se chtějí víc účastnit toho programu a chtějí tam být s náma a spoustu s těch dětí nějakým způsobem chytá řešení těch konfliktů. Už mají naučená nějaká pravidla, ví jak za vedoucím chodit a nějakým způsobem tam ty konflikty nevnikají tak často. Bohužel

teda ne u všech dětí to takhle můžeme sledovat, protože některé tu třeba jsou jen na jeden kemp. V loni jsme měli holčičku, která hned po kempu odcházela od pečující osoby, u které byla předtím, protože tam byla v přechodné pěstounské péči a nevěděli jsme, jestli na ni budeme mít kontakt, takže vlastně nemáme tu možnost sledovat ten dopad toho kempu. Myslím si, že někdy ten návrat emocionálně prožívají víc ty vedoucí, než děti. Vždycky ten závěr toho kempu je takový hodně emotivní. Často si myslím, že ty děti to neumí úplně třeba vyjádřit, ale že v nich právě propuknou ty emoce toho, že jedou domů a oni vlastně tím, že jsou takový trochu specifický, tak během toho kempu jsou takový hodně často odmítavý, aby měli tu pozornost, která se jim často doma nedostává, a hodně jí vyžadují a vlastně jsou takový že: „A já nechci program a já nechci toto!“ a jsou takový, že chtějí, aby s nimi někdo byl a třeba to s nimi probíral a řešil to a tak. A přijde mi, že právě na konci toho kempu, když si uvědomí, že jedou domů, tak je najednou vidět, že jim to je líto a že na ty kempy jezdí rádi a že tady mají chvíli, kdy mohou být sami sebou. Kdy dostanou jídlo 3x denně a nemusí být třeba takovýma malýma dospělýma, jako třeba ty starší sourozenci, že se o ně někdo fakt postará a myslím si, že ten závěr je hodně emotivní. Zase nemůžeme potom úplně dohlédnout, jak vypadá ten přechod domů.

Jaký je vztah a spolupráce s rodinou, aby se zajistilo pokračování podpory a péče dítěte po ukončení tábora?

Já si myslím, že tohle je hodně komplexní, protože nemyslím si, že v něčem je naše místo zasahovat do výchovy těch rodičů. Koneckonců oni jsou ti rodiče a my se snažíme nějaký způsobem i s těmi rodiči. Míváme i svépomocné skupiny i během roku. Tady ten kemp je mnohem větší, máme na něj i více prostředků, zatímco přes rok se můžeme věnovat více těm rodinám. Každopádně se snažíme s těma rodima, se kterýma pracujeme vyvážit nějakou praktickou pomoc a potom nějakou tu psychosociální. Takže snažíme se jim pomoci třeba potravinovýma bankama, nebo pokud potřebují nějaké to oblečení, občas nějak finančně, ale zároveň se snažíme pomoci i těm dospělým a těm rodičům, aby oni byly více v psychické pohodě. A myslím si, že i to se může odrážet do té výchovy. Ale vyloženě do toho nezasahujeme, neradíme jim, nemáme tendenci jim nějak říkat, jak by to měly dělat. Myslím si, že to není vlastně naše místo a že ve chvíli, kdy v té rodině dojde k nějaké té praktické činnosti a je zajištěna jedna oblast, tak pak se může soustředit na tu druhou a myslím, že to jde i od toho rodiče k tomu dítěti, takže tak.

Jaké jsou problémy, při kterých se při realizaci těch letních dětských táborů vlastně potýkáte?

Já tím, že tady mám na starosti administrativu, tak si myslím, že je pro mě vždycky největší problém získat fakt všechny dokumenty, které potřebujeme od všech rodin a dětí. A je to docela náročný, protože řešíme nějaké případy, že dítě vůbec nemá kartičku zdravotní pojišťovny. Musíme to s rodinou řešit, pomáhat jim v tom. Potřebuji s nimi napsat nějakou žádost, nebo pomoci jim to vyřešit. Zjistit, jak se to řeší. Potřebujeme od všech posudky o zdravotní způsobilosti, což je taky celkem náročné vybrat. Taky je to třeba další finanční výdaj pro tu rodinu, takže potřebujeme vlastně třeba zjistit, jestli to, že to nedodali, není z finančních důvodů. Často ta rodina si o to nemusí říct. My jim na to v některých případech i přispíváme. Potřebujeme ale odhadnout, zda-li na to opravdu potřebují přispět, nebo jestli potřebují spíše popohnat, nebo zjistit otevírací dobu, jestli má doktorka dovolenou a vlastně pomoci jim nějakým způsobem zajistit všechny ty dokumenty, které od nich potřebujeme včas, podepsané, vyplněné se všemi informacemi. To si myslím, že je vůbec největší oříšek, aby děti mohly odjet. A určitě bych potom řekla, že je vždycky otázka až do poslední chvíle kempu, jsou taky finance. Protože vlastně děti to mají hrazené a potřebujeme sehnat dostatek dárců, aby se mohl kemp uskutečnit.

Jaké řešení byste u těchto již zmiňovaných problémů navrhovala?

O co se snažíme, je vyjít těm rodinám vstříc, třeba oproti klasickým, nebo jiným táborům, kde pokud člověk neodevzdá do určitého data, tak to dítě nenastoupí a je tam náhradník, což máme taky nějaké náhradníky, ale snažíme se k tomu neuchylovat a snažíme se jim jít hodně naproti a někteří jsou z Brna, tak jim nabídneme, aby přišli za námi. Pomáháme jim to vyplnit s nimi, někdy nemusí některým věcem rozumět, nebo může být komunikace ta bariéra, anebo někdy dojedeme do města, kde bydlí, abychom jim pomohli to vyplnit a tak Takže snažíme se jim tomu jít naproti, snažíme se nebýt v tom úplně přísný. Čekáme třeba až někdy do dne odjezdu, že když to přinesou, tak to dítě nastoupí. Když ne, tak ne, ale tím pádem to trochu riskujeme. V loni se nám stalo, že jsme takhle čekali až do poslední chvíle a dva kluci potom nemohli nastoupit kvůli tomu. Takže snažíme se být v tom hodně tolerantní, ale pořád zároveň ta pečující osoba musí chtít a vyvinout nějaký zájem. To znamená, že pokud vlastně oni to nevyplní a nedodají, my to nemůžeme udělat za ně. Což je zase vždycky ta komplexita toho problému, že je nám to líto. Ty děti bychom rádi vzali, ale ta pečující osoba musí vyvinout nějakou aktivitu, abychom je mohli vzít. Takže to nemůžeme udělat za ty rodiče, což ani není naše místo. Ale musíme spíš povzbudit a namotivovat tu pečující osobu, aby sem chtěla, aby k tomu došla a aby to zařídila.

ABSTRAKT

LAUTSCHAMOVÁ, C., Letní dětské tábory pro děti vězněných rodičů v praxi Mezinárodního vězeňského společenství, České Budějovice 2024, Bakalářská práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra sociální a charitativní práce, Vedoucí práce PhDr. Jaroslav HÁLA.

Klíčová slova: Mezinárodní vězeňské společenství, penologie, Letní dětské tábory vězněných rodičů

Tato bakalářská práce se zabývá analýzou letních dětských táborů pro děti vězněných rodičů v praxi mezinárodního vězeňského společenství. Cílem práce je zkoumat proces zřizování a organizace těchto táborů, identifikovat problémy a výzvy, kterým organizátoři těchto táborů čelí, a navrhnout možná optimalizační opatření. Práce je založena na analýze literatury a relevantních dokumentů, stejně jako na primárním výzkumu prováděném prostřednictvím rozhovorů s organizátory tábora a dalšími zainteresovanými subjekty.

Zjištění naznačují, že administrativní obtíže ze strany rodin a nedostatek finančních prostředků jsou klíčovými problémy, jimž je třeba čelit. Navrhovaná opatření zahrnují zlepšení komunikace s rodinami, poskytnutí finanční podpory a podporu ze strany státních institucí. Výsledky této práce mohou přispět k lepšímu porozumění a optimalizaci procesu zřizování a provozu letních dětských táborů pro děti vězněných rodičů, což může vést k posílení podpory a péče pro tyto děti v náročné životní situaci.

ABSTRACT

LAUTSCHAMOVÁ, C., Summer Children's Camps for Children of Incarcerated Parents in the Practice of the International Prison Community, České Budějovice 2024, Bachelor's Thesis, University of South Bohemia in České Budějovice. Faculty of Theology. Department of Social and Charity Work, Head of thesis PhDr. Jaroslav HÁLA.

Keywords: international prison community, penology, summer camps for children of incarcerated parents

This bachelor thesis deals with the analysis of summer children's camps for children of incarcerated parents in the practice of the international prison community. The aim of the thesis is to examine the process of setting up and organising these camps, to identify the problems and challenges faced by the organisers of these camps and to suggest possible optimisation measures. The thesis is based on an analysis of literature and relevant documents, as well as primary research conducted through interviews with camp organizers and other stakeholders.

The findings suggest that administrative difficulties on the part of families and lack of funding are key challenges to be faced. Suggested actions include improving communication with families, providing financial support and support from government institutions. The results of this work may contribute to a better understanding and optimization of the process of establishing and operating summer children's camps for children of incarcerated parents, which may lead to enhanced support and care for these children in challenging life situations.